(0/38)

ANY XXXVII.—BATALLADA 1939 NUMERO EXTRAORDINARI BARCELONA 7 DE JULIOL DE 1906

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranger, 2'50

Al castell de Figueras ó l' últim torment de l' Alvarez de Castro

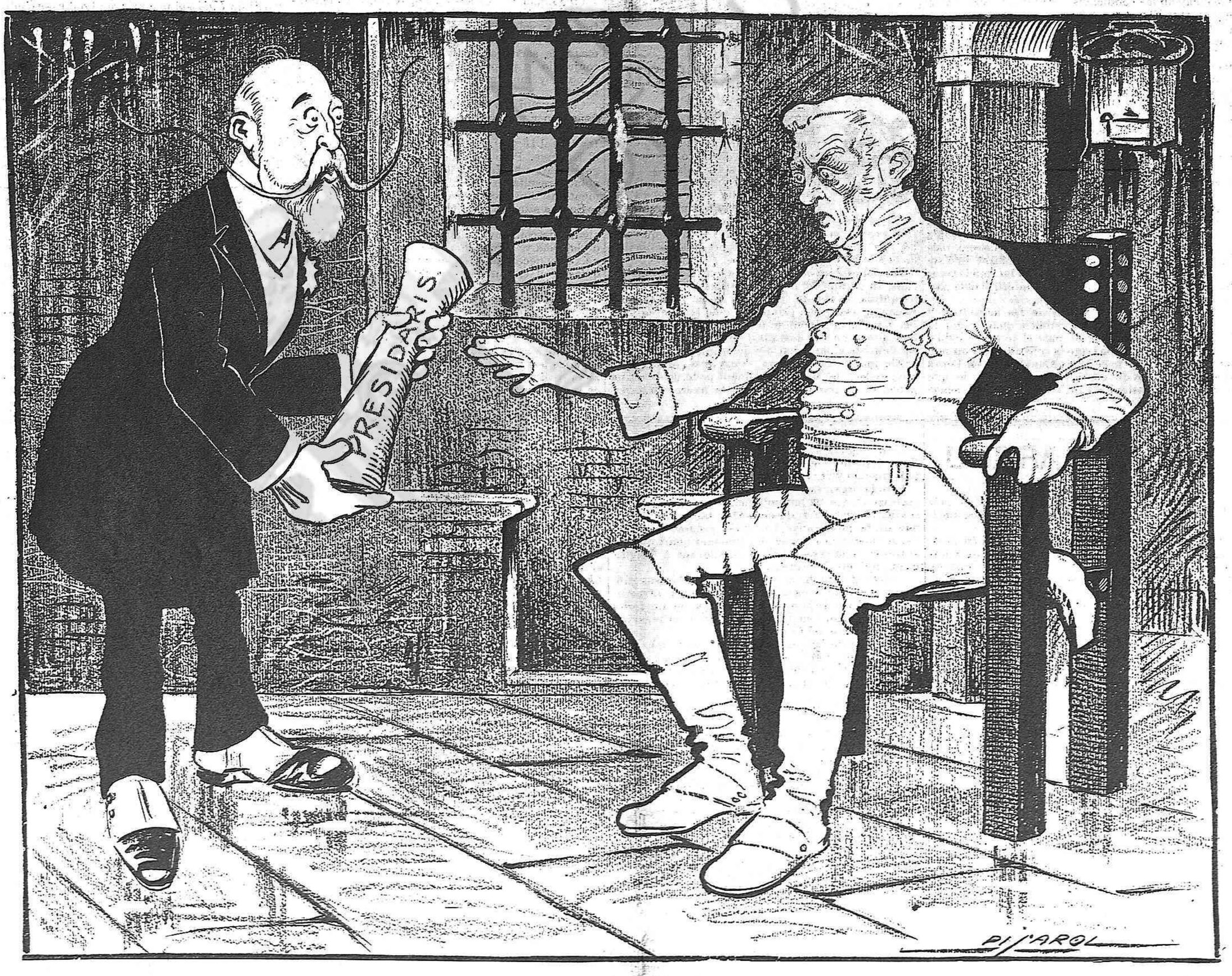

DON SEGIMÓN:—Prengui paciencia, general. A vosté, que tan atormentat va ser en vida, no li vindrá d' una punxada més ó menos.

(c) Ministerio de Cultura 2005

ULLADA POLITICA

LA calor del estiu ha estovat la pega del etern problema polítich: ja no era possible mantenirla per més temps compacta. Com tothom té necessitat de anarse'n á pendre la fresca,—la Cort, els ministres, els homes més importants de las oligarquías,—se feya precís resoldre de una vegada el enigma, el geroglífich de la disolució de las Corts.

Un periódich va atribuhir á n' en Maura certs conceptes atrevits y irrespetuosos. Segons ell, la disolució era «*una brava estulticia.*» Y afegía: «El Presidente del Consejo no convertirá su sueño en realidad. No puede llegar á tanto la prerrogativa de la Corona. Mas, si por uno de esos atavismos de la inconciencia, se le confirmase en su deseo, habría que establecer la indisciplina constitucional como norma de gobierno. *Sería la plomada tirada en la curva para dejar el edificio en disposición de cuartearse al primer soplo de viento, y no iría este arquitecto á restaurarlo.*»

Encare qu' en Maura va negar que hagués pronunciat aquestas frasses amenassadoras, l' efecte estava conseguit.

La disolució de las Corts actuals té en contra l' opinió dels conservadors y de tots els grupos lliberals, inclús del mateix Moret. No se 'n extranyin. En Moret es el prototipo dels homes versátils, que ab la mateixa facilitat ab que s' escalfan se refredan. Hi ha qui suposa que si li donguessin ara el decret de disolució no sabría que ferse'n.

Cert que algunas senmanas enrera fabricava en els espays imaginaris grans castells de reformas democráticas y laicas. Y anava darrera de alguns republicans pregantlos que l' ajudessin ab el seu apoyo directe ó indirecte. ¡Oh, si ell hagués pogut lograr cassarne alguns, ab quína satisfacció hauría anat á palacio á presentar el fruyt de las sevas artimanyas! Pero s' ha quedat ab las ganas. Ni ell es home pera reformar res, ni encare que ho fos y volgués ferho ho lograría, dada la composició conservadora y reaccionaria del Senat, ni hi ha possibilitat de que las reformas democráticas y laicas se fassin compatibles may ab las condicións naturals, innatas del régimen vigent.

De manera que D. Segimón ha manejat els mirallets en vá. No n' ha cassat cap d' alosa republicana.

Y ha vingut per fí l' hora de resoldre l' intríngulis de la disolució.

Aquell decret qu' ell deya possehir ja, resulta ara que no 'l tenía. Contava tot lo més ab una vaga promesa, que 's faría ó deixaría de ferse efectiva segons las circunstancias. Y per fí 'l dimecres se decidí á plantejar la qüestió de confiansa, no ja ab l' idea de demanar, ni molt menos d' exigir, el decret, que ja de res li ha de servir, sino ab el propósit de acabar en una forma ó altra ab un equívoch ridícul, y de sortirse de la millor manera possible de un dels tants embolichs que 's crea sempre que goberna.

A l' hora en que trassém aquestas ratllas, el rey, seguint els concells de 'n Moret, va consultant un per un als jefes dels grupos lliberals. No falta qui 's pregunta: —¿Aquesta feyna enutjosa no era més propi que la realisés el mateix Sr. Moret, jefe suprém del partit? ¿Desde quán el poder moderador ha de intervenir en las qüestións internas dels partits gobernants?

Lo que succeheixi, després de las consultas, y que probablement ja será públich quan vegin la llum las presents ratllas, al país el té sense cuidado. Tant se n' hi dona que 's constituheixi un nou ministeri baix la base de 'n Canalejas y en López Domínguez, com qu' en Moret, olvidant tot lo que havía dit, se resigni á continuar gobernant sense necessitat de disoldre las Corts y convocarne unas de novas. Ja hi estém acostumats á n' aquestas informalitats continuas, y no 'ns vindrá pas de una més ó menos.

Aixís com avants deya que sense unas Corts novas y fetas expressas per ell mateix li era impossible exercir el gobern, ara podrá alegar en sentit contrari certas opinións per ell mateix exposadas, y que *La Epoca* ha tingut á bé exhumar. Llegéixinlas que valen la pena:

«Deben reducirse en lo posible—deya 'l Sr. Moret—las apelaciones al pueblo, pues tres elecciones por sufragio universal, casi seguidas, *equivalen á una revolución.*

»A la sentencia vulgar que quiere la duración de los gobiernos debe anteponerse la que recomienda la de los parlamentos.

»Las consecuencias reales y efectivas de los decretos de disolución no las sufre el jefe del Gabinete que pasa, *sino el monarca que permanece.*»

No 's dirá, donchs, que 'n Moret no tingui textos pera tots els cassos. Pot, en sa conseqüencia, continuar menjar. «*Al estiu tota cuca viu*» y ell no ha de ser menos que una cuca miserable.

* * *

Sobre aquest particular el país está ben curat de sustos, y ja sigui en Moret, ja sigui un altre el que ocupi la taula; ja, ara ó més tart, tornin á cridar al arquitecte Maura, l' edifici está quartejat, desplombat y amenassa ruína.

No pot viure una nació en estat de crisis permanent. Els gobernants han de servir per alguna cosa més útil que la de fer continuos equilibris pera sostenirse tot el temps possible. Més que de las sevas conveniencias, han de recordarse del país. Y del país no se 'n recordan com no sigui pera munyirlo y pera exprémerlo.

En tal concepte, li sobra la rahó al periódich que diu:

«No son sols las Corts lo únich que ha de ser disolt; ho deuhen ser també 'ls partits monárquichs, per ser un foco de infecció en plena crisis.»

Y aquesta disolució—afegím nosaltres—l' ha de realisar el poble.

PEP BULLANGA

Rematxant el clau

EL moviment de *Solidaritat catalana* creix expontáneament, sense que s' necessiti inflarlo pera precipitar el seu desarrollo. En això se sembla á las plantas ben arreladas, que pera medrar y donar abundosos fruyts sols requereixen una bona sahó y l' ausili de las forsas de la naturalesa.

No negarém que hi ha á Catalunya quí encare no se l' explica prou clar aqueix moviment, y quí també, per obcecació ó per interés personal, s' obstina en combátre'l per tots els medis.

En cambi fora de Catalunya, en las esferas oficials, ahont fins ara han imperat las oligarquías monárquicas, causa de la ruína y de la degradació d' Espanya, desde bon principi 'l comprengueren prou bé, y apreciantlo com un terrible perill per ellas, no han cessat un sol instant d' utilisar tots els medis conduhents á perturbarlo y destruhirlo.

Els que de bona fé no s' explican prou clar la rahó de ser de aqueix moviment poderós de tot un poble, se 'n farán cárrech ab sols fixarse en els estussechs dels gobernants de la monarquía, que sembla que 'l tinguin atragantat. Ab això n' hi ha prou pera compendre desseguida 'l seu carácter, la seva intenció y 'l seu alcans. Va en contra d' ells.

Ara, en lo que respecta als que per móvils d' ordre inferior que no tractém d' esbrinar, el repudian y 'l combaten, han de considerar que corren un gran perill de descrédit, desde 'l punt que ab rahó ó sens ella y á jutjar sols pels efectes, una gran part de l' opinió creurá que al procedir com procedeixen fan la causa de las desacreditadas oligarquías, contrariant las aspiracións del poble á acabar ab ellas y ab tot lo qu' ellas representan.

Per més protestas que fassin per eximirse de aqueixa grave imputació, ells podrán tenir la conciencia tranquila; pero las apariencias els serán sempre acusadoras, y 'ls resultats positius y tangibles correrán parellas ab las apariencias: els acusarán així mateix, per tant que de la seva actitut, tan sols l' enemich y may la causa que diuhen defensar, es qui, en últim terme, se 'n aprofitará.

¡Y ay; quína responsabilitat per ells, si 'l día de la batalla decissiva la solidaritat de tots els fracassats que traballa pera formarse enfront de la redemptora *Solidaritat catalana* arriba á contar, ni que sigui indirectament ab el seu concurs! En vá protestarán una y mil voltas de que no s' haurán coaligat expressament ab els oligarcas y 'ls cacichs; pero pel mer fet de no sumarse al moviment del poble, resultará evident y clar com la llum del día que haurán prestat un senyaladíssim servey als cacichs y als oligarcas.

Y el mer fet també de dividir y desconcertar en major ó menor grau las poderosas forsas del partit de Unió republicana—resultat inevitable de no anar tots junts en una mateixa direcció—será el més gran favor que haurán pogut prestar á la causa de la monarquía.

* * *

¿Y al cap de vall quina rahó prou séria poden alegar pera mantenir la seva dissidencia? Agravis rebuts de alguns dels adherits á la Solidaritat... Desconfiansas... Antipatías.. Total, res. Com si 'ls homes polítichs estiguessin autorisats per erigir aquestas passións y preocupacións personals per damunt del bé de una causa y del éxit segur de una gran campanya. Cal recordar un fet histórích. Sense la reconciliació dels unionistas ab els lliberals y 'ls demócratas no s' hauría pas fet la Revolució de 1868: y això que pera realisar aqueixa concordia hagueren de terraplenar el riu de sanch dels pobres sargentos inmolats dos anys avants. Totas las tentativas revolucionarias realisadas anteriorment havían fracassat: sols se pogué donar el cop de gracia, ab l' olvit dels agravis y ab la conjunció de las víctimas y 'ls sacrificadors, y á ningú mentres aqueixa conjunció 's preparava se li ocorregué tatxarla de inmoral y molt menos encare després de la victoria.

Cert que hi havía també llavoras certas desconfiansas, per ser evident el propósit dels unionistas, de limitar la Revolució á la mera substitució de D.ª Isabel II pel Duch de Montpensier, en el trono d' Espanya. Pero 'ls lliberals y 'ls demócratas tingueren fé en la lógica dels aconteixements, y la Revolució resultá lo que havía de resultar, un moviment anti-dinástich y essencialment democrátich.

En una situació idéntica se troba la *Solidaritat catalana*, respecte á certs elements que la integran. Si alguna desconfiansa poden inspirar els regionalistas de la dreta y 'ls tradicionalistas, el mer fet de reconéixer la necessitat de donar la batalla á las oligarquías y al caciquisme, 'ns mou á admetre com á molt útils las sevas forsas, y la circunstancia de aceptar paladinament el principi autonómich, ens fa confiar com confiaren els lliberals y 'ls demócratas del 68, en la lógica dels aconteixements, perque l' autonomía á Espanya no pot pas tenir realitat sino dintre de la forma republicana.

En aquest punt la lógica 's concilia perfectament ab la realitat, per quant á Catalunya la forsa política preponderant—tothom ho sab—es l' element republicá. Ja ho era avants y s' ha enrobustit encare més ab el moviment de *Solidaritat catalana*, lo qual se veu y 's palpa per tot Catalunya. La solució republicana s' ha fet simpática en totas las classes socials y en una gran part de l' opinió neutra. Avuy pot afirmarse que 'l regionalisme ó será á la fí republicá ó no será res. Vegis sino com l' ilustre Salmerón, sense abdicació de cap de sas doctrinas radicals, assumeix en sa prestigiosa personalitat la confiansa omnímoda de la *Solidaritat catalana*, próxima á convertirse en un moviment avassallador de *Solidaritat espanyola*, en el sentit de acabar per sempre més ab els vicis inveterats que fins ara han fet impossible la verdadera y legítima representació de las regións en el Parlament.

* * *

En Salmerón, jefe suprém reconegut y acatat per la Unió republicana, es qui en ús de sas facultats indiscutibles ha trassat aquesta orientació política, que nosaltres tením per salvadora, y per l' única, que á la curta ó á la llarga pot conduhirnos á un cambi radical de régimen realisat ab el concurs de las forsas vivas de la nació.

Encare que no 'ns animés la confiansa absoluta que tením en la oportunitat y l' eficacia de aquesta lluminosa orientació; encare que no siguessim com som entussiastas d' ella, no per això deixaríam de seguirla, ab aquella satisfacció interna que desperta en els bons soldats de una causa justa el cumpliment dels debers que imposa la disciplina.

Els partits, com els exércits, han de ser avants que tot disciplinats en tot quant afecta á l' acció. Las ordres dels jefes no s' han de discutir; es menester cumplirlas sempre, baix pena de contreure tremendas responsabilitats personals.

Y en els partits, en tot quant atany á la determinació de la seva conducta, de jefes no n' hi ha, ni pot havern'hi sino un, pel bé y 'l bon éxit de la causa. Nosaltres, dintre de la Unió republicana, no coneixém com á tal més que á n' en Salmerón, qual autoritat apareix brillantment realsada per tots els prestigis de la inteligencia, de la conseqüencia y de la virtut.

Quí dihentse republicá de la Unió no está ab en Salmerón, com hi estém nosaltres, sincerament y incondicionalment, está en contra d' ell. Y será millor mil voltas qu' en lloch de alimentar perturbadors equívochs, funestos á la bona marxa del partit, declari de un cop la seva disconformitat y reclami l' absoluta. A ningú s' obliga á seguir per forsa una determinada conducta. Pero pera formar part de un partit de *Unió*—el mateix nom ho diu—es indispensable traballar exclussivament per *unir*, colocant per damunt de totas las passións y de tots els interessos personals, el bé de la causa y la compactivitat de las forsas consagradas al seu servey.

Tínguin'ho en compte 'ls nostres estimats correligionaris y siguin justos al apreciar determinadas responsabilitats. El moviment de *Solidaritat catalana* en res afecta ni pot afectar á la independencia y á la personalitat dels diversos elements que la componen: es una mera pero poderosa concertació de forsas contra l' enemich de totas ellas: no pot ser, ni deu ser, ni será may una monstruosa amalgama realisada en detriment dels principis y aspiracións peculiars á cada un dels seus components... En tal concepte no li pot ser imputable la culpa de dividir poch ni molt á la gran agrupació republicana.

Si la divisió surgeix, deurán aceptarne tota la responsabilitat els que 's rebelan més ó menos solapadament contra las ordres del jefe, y 'ls que menysprean las lleys salvadoras de la disciplina, norma única, inapelable de tot partit organisat que blassoni de serio.

P. K.

DE TOT ARREU

PER apuros graciosos, els que passa el bon Roosevelt, president de la República norte-americana.

Obligat pel seu cárrech á viatjar ab certa freqüencia, l' home 's troba molts mesos ab que, entre bitllets de carril, compostura de maletas, transport d' equipatges, propinas y notas de fonda, se n' hi van una barbaritat de diners.

—Si la meva assignació—diu ell—fos com la de las testas coronadas, jo 'n tindría per tot y uns quants mils dollars gastats en viatges no 'm farían anar més bé ni més malament. Pero ab el modest sou que la República 'm paga, ¿cóm vol la Confederació que á més de mantenir á la deguda altura la dignitat de la meva gerarquía, pugui encare carregar ab els costosos debers de viatger, que cada dos per tres me veig obligat á cumplir?

Y lo qu' es aquesta vegada, cal reconéixer que mister Teodoro té rahó que li sobra. Perque han de saber vostés que la gran República, tan espléndida baix altres conceptes, no dona al seu president més que cent mil duros cada any. Comparada ab la de molts jefes d' Estat, ¿no resulta aquesta llista civil una ridícula miseria?

Per xó el Senat, encare que á reganyadents y per una escassa majoría, comprenent la justicia de las sevas lamentacións, acaba de votarli 25,000 dollars anuals pera gastos de viatge.

No es molt, en una terra ahont no hi ha milionari que s' escapi de pagarne 50,000 cada més á la modista de la seva *cara* esposa.

Pero, lo que deurá pensar en Roosevelt:—Arri poch ó molt. No tots hem de ser Jay Goulds, Astorts y Vanderbilds.

Afortunadament, anyadím nosaltres.

*

Ben distinta de la del President dels Estats Units es la situació del rey de Bélgica, l' anciá *al par que* calavera Leopoldo II.

Com ningú ignora, l' Estat del Congo es desde l' any 1885 propietat del galán monarca, legalisada pels tractats y reconeguda per totas las potencias.

Pero la organisació de un nou imperi no 's logra aixís com aixís. Sa barbuda magestat s' ha vist molt sovint obligat á fer desembolsos tan formidables, que ara fa quinze anys, trobantse escurat d' hermilla, no tingué més remey que demanar quart y ajuda al tresor de la seva nació, enmatllevant á Bélgica trenta milións de franchs.

—Això sí,—va dir el rey als seus candorosos súbdits;—al demanarvos aquests diners, dech advertirvos que l' any 1900 us els tornaré, y, de no ferho aixís, me comprometo formalment á entregarvos l' administració del Congo.

Ha passat la fetxa senyalada, sis anys més han transcorregut, y ara —¡oh fragilitat de la *paraula de rey!*— surt D. Leopoldo ab la inesperada cantarella de que, sobre la suma enmatllevada, necessita altres 150 milións.

—¿Per qué 'ls necessitas?—li pregunta la nació, justament aterrada.

—Pera continuar la organisació del Congo.

—¡Ca, barret!... Déixat de organisacións y tonterías. Lo que has de fer tú es entregarnos, segons está convingut, el nou Estat africá, y quan el tinguém en poder nostre ja veurém lo que més ens convé.

—¡Oh!—respón el rey ab incomparable frescura:—cert que varem quedar en que, si no us tornava els diners, el Congo sería vostre, pero *no varem dir quan.*

Resultat: que 'ls pobres belgas están fa días trayent foch pels caixals al veure la broma de que han sigut objecte y que 'l rey, desentenentse de tot lo pactat, busca els 150 milións, que diu que 'ls necessita ab molta urgencia, donant en hipoteca el flamant Estat del centro de Africa.

Naturalment, com que un regalo gravat ab tan feixugas cargas es un present no gayre aprofitable, Bélgica, que no deixa de observar que, al pas que las *necessitats* del Congo aumentan, la fortuna del rey—¡coincidencia singular!—creix en proporcións maravellosas, comensa ja á sospitar si tal vegada lo més práctich per ella no será renunciar á la possessió del perjudicial imperi negre y dir francament al vell Leopoldo II que si té mals-de-cap se 'ls passi... y que quan vaji á la Cleo de Merode li dongui moltas expressións.

*

Una llissó d' ética teatral.

El passat diumenge, primer de Juliol, va donarse al teatro *Eldorado* de Perpinyá una representació de *Chair de plaisir*.

Es inútil dir, donchs el títul ja ho deixa entreveure, que l' obra, procedent del *Théatre-Libre* de París, no té res de santa.

Lo notable es que la empresa del *Eldorado*, demostrant ab això una probitat y una altesa de miras que no tots els que 's dedican al negoci de teatros solen tenir, al peu del anunci de la funció va posarhi aquesta advertencia:

«Queda prohibida la entrada á las senyoretas y als noys.»

¿Qué 'ls sembla?

Els empressaris de per aquí, ¿no podrían, en aras de la tan anhelada regeneració social, fernos la mercé de posar en els seus cartells un avís parescut, quan se representan certas obras?

No volém referirnos á n' aquestas ni á n' aquellas; pero, els que han vist *La gatita blanca* y *El arte de ser bonita*, podrán jutjar de la oportunitat de la nostra indicació.

*

Generositats de un arximilionari.

El yankee Rockefeller, l' home més rich del món, está passant una temporada á Compiègne (Fransa).

Allí, pera entretenir els seus ocis, el fulano juga cada día una partideta de *golf* que dura un' hora y mitja, havent buscat pera que li porti las pilotas un xicotet que l' acompanya al camp de joch y l' espera fins que la partida s' acaba, pera recullir altra vegada els trastos y tornarlos al allotjament del célebre plutócrata.

Ara bé; en pago de aquest traball, ¿á que no endavinan quánt va donarli el primer día el gran, l' espléndit, el fastuós Rockefeller al *afortunat* bordegás?

¡Deu céntims!...

¿Veritat que davant de aquest dato un s' explica perfectament que 'l bon senyor sigui tan rich?

De segur que tota la fortuna l' ha feta... pagant bé als seus dependents.

*

Hi ha moments—¿per qué ocultarho?—en que l' orgull nacional se sobreposa á tots els demés sentiments y ens obliga á mirar á las altras nacións ab certa compassió mal reprimida.

Exemple:

Un periódich extranger dona la noticia de que l' ajuntament de Berlín ha creat un impost sobre els bitllets de teatro, de concerts, de carreras, etc.

Y comentantho ple d' extranyesa, exclama el referit diari:

«¡Un impost sobre 'ls bitllets d' espectacles!.. ¿Quí podía imaginars'ho això?»

Ja ho veuhen. Una cosa que á Berlín ho consideran una novetat de las més assombrosas, aquí ja fa una pila d' anys que venim *disfrutantho!...*

Cantém, amichs, cantém, que ocasións com aquesta no 's presentan cada día:

«Gloria á España, la excelsa matrona
que humilló la extranjera arrogancia...»

*

Com á *mot de la fin*, una nota cómica, molt cómica.

Pel ministre belga de la Industria y el Traball acaba de crearse una condecoració que será entregada á tots els criats y criadas que hajan permanescut *vinticinch anys* servint á uns mateixos senyors.

¡Una friolera!

Si el nostre ministre tractés d' establirla pera las criadas de aquí, ¿quántas arribarían á obtenirla aquesta medalla?

¡Nada menos que vinticinch anys servint á un mateix amo!

A veure: las que hi hajin estat sisquera vinticinch mesos, ¡que alsin el dit!...

¡Ni una!

O. MEGA

(c) Ministerio de Cultura 2005

L' esperit militar en la República francesa

No fa molts días el Ministre de Instrucció Pública de la República francesa visitá la ciutat de Roanne.

Ab tal motiu, el general Galiani, comandant del Cos XIII, li presentá als oficials de la guarnició pronunciant el següent discurs:

«Tinch especial empenyo en assegurarvos, senyor ministre, que tots els jefes y oficials de aquest cos d' exércit están units en un mateix sentiment de amor al país y de fidelitat á la República. Tots ells saben bé qu' en la seva missió d' *educadors dels joves soldats* deuhen inspirarse en las ideas de benevolensa, estimació y confiansa mútua que forman la base de tot sistema d' ensenyansa y educació lo mateix en els nostres regiments qu' en els nostres liceos.

»Aquestas han sigut, desde fa molt temps, las mevas ideas, haventme esforsat á aplicarlas en tots els mandos colonials que 'l gobern de la República ha tingut á bé confiarme.»

***

El ministre va respondre ab las següents paraulas, que tant bé escauhen en boca de un gobernant de la República:

«General:

»No tenía pas necessitat d' escoltar els vostres mots tan republicans, tan democráticbs, pera ferme cárrech dels vostres sentiments. Fossen las que fossen las circunstancias els haveu manifestat ab els vostres actes y ab els senyalats serveys que porteu prestats á la República. Me felicito de la vostra visita perque ella 'm procura la ocasió de proclamar lo molt que 'l gobern de la República aprecia l' actitut del exércit en circunstancias recients, graves, penibles y algunas vegadas dolorosas. Aqueixas circunstancias han permés al gobern ferse cárrech de la llealtat del exércit, de la seva adhessió á las instituciónes republicanas, de la seva decisió á defensarlas y salvaguardarlas en cumpliment de una tasca difícil, ingrata.

»L' exércit ha demostrat que sabía aliar el valor que pot arribar fins al heroisme, ab la sanch freda y la moderació. L' exércit, al resistir certas instigacións, ha probat que no 's separará may de la nació; que al contrari, estará en comunió ab ella, en un mateix sentiment de amor á la República y d' esperansa en el progrés social. *Si circunstancias adversas posessin algún día enfront els uns dels altres, als fills de un mateix país, traballadors y soldats, l' exércit sabría cumplir el seu deber y mantindre l' ordre, sense que 'l seu contacte ab la multitut pogués ocasionar una efusió de sanch de las que deixan en un régimen tacas indelebles.*

»*L' exércit, al abrich de tota tentativa dels sediciosos, seguirá sent lo que 'l país, qu' es l' amo, vol que sigui: una institució nacional profondament republicana y democrática, decidida, oficials, subalterns y soldats, á evolucionar ab ell, y en ell. L' exércit deu ser y serà la salvaguardia del país y de las instituciónes que s' ha lliurement donat y que 's proposa mantenir.*»

***

Aixís parlan els ministres de una institució que ha lograt *republicanisar* íntegrament la vida de la nació francesa.

Concordan ab las ideas de Mr. Briand, las contingudas en las *Memorias del general André,* un dels militars que ab més fortuna han traballat per la *republicanisació* del exércit francés.

Heus' aquí algunas de sas ideas:

«Avuy l' Exércit es, y deu ser més cada día, tota la Nació.

»Ja s' han acabat, per consegüent, las castas de oficials.

»L' oficial es la prolongació del *mestre:* es l' educador complementari.

»El regiment es més que una gran familia: es una escola. El regiment deu ser l' *escola cívica y civil,* la escola del *ciutadá,* que ha d' eixir del deixeble soldat de avuy. Se reben en aquesta escola noys grans, y deuhen retornarse á la Nació homes formats.

»Ja han passat els temps del plumero y dels entorxats, de las estocadas donadas y rebudas sense motiu, per gust; de las partidas de Cassino, de la cassa, de las carreras... Ja l' oficial no es l' aristócrata dels galons y las xarreteras; es més que un funcionari del sabre: es *cura d' ánimas.*

...»Es necessari que 'ls minyons ab inclinació á la carrera militar, sápigan que *pronuncian vots laichs,* y que van á professar en el més extricte y modern dels apostolats: Com els seus camaradas els Mestres de las Escolas normals y més favorescuts qu' ells, ja que se 'ls confían deixebles més grans, més vigorosos, més romputs en la vida, deuhen proporcionar á n' aquests deixebles la ciencia militar, y ademés el vigor, l' energía, la inteligencia aplicada, que tan útils els hi haurán de ser en els combats de la vida, Deuhen *armarlos;* pero *armarlos integralment,* no sols pera 'ls seus dos anys de servey militar, no sols pera *las batallas eventuals que la civilisació acabará per abolir,* sino sobre tota conquista y sobre tot heroísme, pera la *práctica* sincera, lliure y complerta de la vida.»

***

Aixís parlan las eminencias del exércit francés. Y ab las sevas doctrinas s' hi conforman el país y l' exércit que son una mateixa cosa.

Doctrinas fillas de la moderna civilisació y expandidas al calor de la República. Doctrinas de una eficacia superior á la de las empresas bélicas més heroicas. Doctrinas, en fí, destinadas á conquistar el mon sense efusió de sanch.

MILES

Las paraulas del evangeli: «Benaventurats els pobres d' esperit» son la més espantosa de las falsetats que per espay de sigles han tingut á la Humanitat en un pantano de miseria y servitut. ¡No, no! Els pobres d' esperit son forsosament remat, carn d' esclavitut y de dolor.—*Emili Zola.*

L' arreglo del Concordat

—Emissari, ves á Roma
y digas al Pare Sant
que aquí té 'l nostre projecte
d' arreglo del Concordat.
Ten compte que no 's malmeti,
donchs els cardenals romans
si 'l paper no estés en forma
ni se 'l voldrían mirar.—
El pobre emissari
l' agafa y ¡tris tras!
camina y camina
que caminarás.

—

El primer día de marxa
tot transcorre en santa pau:
á son pas no s' hi interposa
ni 'l més petit entrebanch.
Atravessa camps y boscos,
crusa deserts y poblats;
uns li diuhen:—¡A reveure!,
altres li fan:—¡A Deu siau!
Y 'l pobre emissari,
tot content ¡tris tras!
camina y camina
que caminarás.

—

Del segon día de marxa
res tampoch hi ha que contar:
la carretera es tan plana
com d' un llach el vert cristall.
Els arbres li donan sombra;
els romanins, olors sans;
l' ayre, agitat per la brissa,
acaricia el seu semblant.
Y 'l pobre emissari,
tot tranquil, ¡tris tras!,
camina y camina
que caminarás.

—

Pero arriba el tercer día
y ja 'l quadro 's va espatllant:
el cel, blau y pur fins ara,
se comensa á ennuvolar.
—¡Y tan lluny que soch de Roma!,
exclama el desventurat:
¡Tan lluny... y sense parayguas!
¡Válgam Sant Pere y Sant Pau!
Y 'l pobre emissari
va apretant el pas,
camina y camina
que caminarás.

—

Com ja l' home maliciava,
ab l' alba del endemá
el cel obra las aixetas
y ve 'l gran tarrabastall.
¡Si 'n cau d' aygua d' aquells núvols!
Sembla que la gent de dalt
tinguin plens els grans dipósits
y 'ls vulguin de cop buydar.
Ab tot, l' emissari,
molt resolt, ¡tris tras!,
camina y camina
que caminarás.

—

L' únich que á n' ell el preocupa
es que, en mitj d' aquell ayguat,
als sagrats papers que porta
no 'ls hi pervingui cap mal.
¡Ab quín afany se 'ls amaga,
neguitós y tremolant,
ara al infern de la dreta,
ara al del altre costat!
Y 'l pobre emissari,
entre tant, ¡tris tras!,
camina y camina
que caminarás.

—

Terme de sa llarga marxa,
arriba per fí als portals
de la benehida Roma,
nort de tots els bons cristians.
—¿Per hónt s' hi va á cal Sant Pare?,
pregunta mitj alelat
á un xicot que al passar troba,
y 'l baylet li díu:—Per 'llá.
Y 'l pobre emissari
altre cop, ¡tris tras!,
camina y camina
que caminarás.

—

¡Ja hi es!...
—Senyor, vinch d' Espanya.
¡Teníu!
—¿Qué 'm donas?
—El plan
per arreglá aquest tinglado
que 'n dihém el Concordat.—
El Papa els papers agafa
y al tocarlos díu:—Germá,
això jo no ho puch admetre:
mira, *¡son papers mullats!*
—¡Ay! fa l' emissari
reculant un pas:
¡Ay!—Y 'l pobre 's queda
ab un pam de nas.

C. GUMÁ

Una relliscada

IUMENJE va constituhirse á Barcelona la nova *Junta provincial de Unió republicana.*

Assistiren á la mateixa cinch dels set delegats de la circunscripció de la capital, y en representació dels dos que faltaren els seus respectius suplents; y 'l delegat de cada un dels següents districtes de la provincia: Mataró, Arenys de Mar, Vilanova y Geltrú, Vilafranca del Panadés, Sant Feliu de Llobregat, Berga, Sabadell, Vich, Igualada y Granollers.

Hi assistiren ademés quatre diputats provincials, d' entre 'ls nou que conta l' Unió republicana en aquella corporació.

Y, finalment, hi estigueren presents els representants de nou periódichs, quatre de Barcelona y cinch de distintas poblacions de la provincia.

En total: 30 entitats.

Faltaren: tres districtes: Tarrassa, Manresa y Castelltersol, y cinch diputats provincials. Total 8.

Hi havía, donchs, majoría més que sobrada pera celebrar la sessió de constitució de la Junta. Y aquésta 's constituhí, y sense observació ni protesta sigué nombrada per aclamació la Comissió d' actas, composta dels Srs. Giner de los Ríos, Marsá y García del Corral, que doná dictámen verbal favorable á l' admissió de totas ellas.

En aquest punt s' alsá 'l Sr. Pinilla formulant una extranya proposició: la de que se suspengui per 15 días la constitució de la Junta. ¿Per quín motiu? Para practicar averiguacións sobre las actas.

Se li preguntá si sabía alguna cosa respecte á la legitimitat de las ditas actas, y no pogué precisar res. Unicament trobava extrany que la de Mataró hagués arribat un ó dos días avants de la constitució de la Junta. El Sr. Cabot, representant de Mataró, ab claretat y franquesa li doná las explicacións pertinents al cas, que son naturals y lógicas, á pesar de lo qual el Sr. Pinilla persistí en la seva extranya pretensió, de marcat carácter obstruccionista.

Posada á votació la proposició Pinilla, sigué rebutjada per 18 vots contra 11 y una abstenció, la del Sr. Cabot.

La presidencia preguntá seguidament si s' aprobava 'l dictámen de la Comissió d' actas, y en aquell punt el Sr. Callén manifestá que considerantse desairats els onze votants en pró de la proposició Pinilla, se retirarían de la Junta, com de fet ho efectuaren, á pesar de las súplicas que se 'ls dirigiren pera que 's quedessin. Menteix qui diu que varen ser insultats.

Els dinou representants restants, entre 'ls quals s' hi contava 'l Sr. Giner de los Ríos, que procedí ab una delicadesa verament democrática, passaren á la votació de la Junta y de la Comissió executiva. Ningú podrá afirmar que no estiguessin en el seu perfecte dret.

D' altra manera s' hauría de reconéixer l' heretjía aritmética de que 30 no arriba á ser la meytat de 38.

Y la barrabassada anti democrática de que onze individuos que perden una votació, en una qüestió á totas llums impertinent, tenen el dret de abandonar el seu lloch, pretextant que 's consideran desairats. Ab aquesta conducta per norma no hi hauría cos deliberant possible. El temps se passaría en continuas votacións, desaires y retiradas.

***

El fondo de aquesta anómala qüestió aném á revelarlo ab nostra habitual franquesa.

Els Srs. Pinilla, Callén y demés companys de retirada tractavan de treure triomfant una determinada candidatura. Prop de una hora tardá á constituhirse la Junta, y tot aquest temps—en us del seu perfecte dret—l' esmersaren en guanyarse adeptes. No devían estar prou segurs del seu bon éxit, pero tampoch de la seva derrota, y no vacilaren en promoure una qüestió previa qualsevol, pera provocar una votació, contarse y sortir de duptes.

Un cop vegeren qu' eran 11 contra 19, apelaren á la poch ayrosa estratagema de la fuga.

Es llástima que no atinessin á plantejar una qüestió menos capciosa, menos ofensiva á la dignitat de las Juntas dels districtes y menos perjudicial á alguns representants de fora, que pera venir á Barcelona á cumplir els seus devers, abandonan els seus negocis y 's gratan la butxaca. L' aplassament solicitat era á totas llums impertinent.

Després de tot, no té res d' extrany la conducta observada pels Srs. Pinilla y Callén, que assumiren la direcció de la maniobra. L' un y l' altre entraren fa poch temps en el partit republicá en calitat de candidats á la regidoría, procedents dels partits monárquichs, y per lo vist encare no s' han sapigut despendre de las burdas habilitats caciquistas.

Ja s' anirán convencent—aixís ho esperém—de que aquestas argucias no tenen rahó de ser en el partit republicá, que sempre s' ha distingit per la llealtat y la rectitut dels seus procediments.

J.

No falta qui apela á l' insult y á l amenassa á fí d' encaminar en determinat sentit l' acció del partit republicá barceloní.

Se celebra una Junta oficial; donchs no hi faltan may els comparsas de la coacció y del escándol.

Se dona una reunió pública: donchs allá van alguns desventurats á fer manifestacións grosseras contra determinats oradors, sense esperar á qu' exposin las sevas ideas.

Ab aquests procediments s' arribará á fer impossible tota honrada controversia, filla de la convicció.

Pero en últim extrém més hi perderán els que 'ls emplean y 'ls que se 'n aprofitan, que no 'ls que 'n son víctimas, perque 'l poble de Barcelona té un criteri sá, y amich ans que tot de la pau y la rahó, compendrá que no son republicans els que pretenen oposarse á la lliure difusió de las ideas.

Una comissió de joves socialistas no pot conseguir que al Gobern civil se dongui curs als Estatuts de la Joventut socialista barcelonesa, per consignarse en aquells que compartirá 'l domicili ab un' altra societat análoga.

Aquestas limitacións al dret de associació son arbitrarias.

Pero sempre serveixen pera posar de relleu els graus de lliberalisme dels actuals goberns y 'l seu respecte als drets dels ciutadans.

S' han romput las relacións comercials entre Espanya y la República Suissa. En lo successiu hi haurá entre las dos nacións la guerra de tarifas.

Ab això 's revela la mala sombra de 'n Moret. El seu esperit anti-republicá el porta fatalment á declarar la guerra fins á la República suissa, ab gravíssim perjudici dels vinicultors espanyols.

Saludém al nou periódich diari *El Progreso,* que 's titula *autonomista y de Unión republicana.*

Y sense pretendre donarli cap llissó perque 'ns podría dir que no las neccessita, ens pendrém la amistosa llibertat de recordarli que l' amor á l' *autonomía* se demostra concordant l' acció ab tots els partidaris de aquest principi, que no es patrimoni de una agrupació determinada; y que l' afecte á la *Unió republicana* 's patentisa atenentse en tot y per tot á las ordres, indicacións y desitjos del jefe indiscutible de aquesta comunió.

El moviment de Solidaritat se va escampant arréu arréu. El tením bén determinat á Valencia, molt vigorós á las Vascongadas, y ara mateix s' inicía ab gran entussiasme á la regió andalusa.

Per tot arréu proclama la necessitat de acabar á tota costa y per tots els medis ab las oligarquías y 'l caciquisme, retornant al poble la seva detentada soberanía.

Catalunya que ha sigut l' iniciadora de aquesta idea nacional s' ha de felicitar de uns resultats que anuncían unas promesas tan falagueras.

Aquest y no altre es el camí que ha de conduhir al poble al cumpliment de l' única Revolució regeneradora.

***

Per això 'l gobern no cessa de traballar per impedir que 'l moviment avansi.

Y confía tant ab els obcecats, com ab els cándits.

Republicans: alerta!

La lley de Jurisdicciónes que 's va fer contra Catalunya, está donant els seus fruyts á las Canarias.

A Santa Creu de Tenerife han sigut engarjolats el director y casi tots els redactors de un periódich, per haver publicat el fragment de un llibre de 'n Pí y Margall titulat: «*Hombre y soldado.*»

La jurisdicció de guerra entén en la causa.

Y ara, en Moret, que deya que la Lley de jurisdicciónes era cosa de per riure, que s' amagui dintre de una claveguera.

A pesar de totas las influencias han sigut condemnats pel Tribunal Suprém uns caciquistas de Pierola, que varen atropellar al honrat propietari Sr. Roviralta.

Sens dupte, á causa de aqueixa sentencia del *Suprém,* el Sr. Godó ha prés la resolució *suprema* de presentar la dimissió del cárrech de diputat per aquell districte.

Ja era hora de que s' escorregués el punt més fort de la mitja.

¡Y ara, estimats igualadins, agafém el cap del fil, y capdellém de ferm!

Quí 's recordi de la recepció, ab honors de apoteossis, que va tenir en Maura al venir á Barcelona acompanyant al rey, y la compari ab la que li van dispensar dimecres, tots els correligionaris que li quedan, y que no arriban ni á una dotzena, podía ferse cárrech del camí que contra la reacció monárquica ha fet la *Solidaritat catalana.*

Y això son fets positius, incontrovertibles, que sempre valen més y son més eloqüents que totas las declamacións buydas y enllubernadoras.

Massas republicanas: si no voleu ser víctimas de funestas alucinacións, acostumeuvos á pensar per compte propi, sense escoltar més veu que la de la vostra conciencia.

Els amos de cotxerías per fí van avenirse á concedir una festa mensual als seus dependents. Una festa cada mes; es á dir, la quarta part de lo que 'ls hi correspón segons lo que prescriu la Lley de Descans dominical.

També 's van comprometre á reposar en els seus llochs á tots els obrers despedits.

Pero al reclamar els obrers que suscriguessin aquestas condicións devant del gobernador de la Provincia, s' hi van negar en rodó.

***

Aquesta negativa els pinta de cos enter.

¿Quí es l' home que 's nega á firmar un compromís que haja contret?

Sols el quí ab la boca diu una cosa y ab el pensament imagina ferne un' altra.

Els amos cotxeros que aixís procedeixen atropellan la formalitat. Y ab això n' hi ha prou pera que 'l Tribunal de la opinió pública els condemni sense formació de causa.

Acaba de inaugurarse á la Casa de la Vila de Arenys de Munt una interessant Exposició de puntas, en la qual s' hi admiran hermosos exemplars d' aquesta artística industria que tan justa reputació ha donat á n' aquella pintoresca comarca.

No cal dir la satisfacció ab que consigném el fet, que induptablement cubrirá de gloria á Arenys de Munt, una de las poblacións més bonicas y laboriosas de la regió catalana.

La Fraternitat Republicana del Poble Sech

Inauguració de un nou local

Es aquesta una de las societats més activas y próspe ras de la Unió Republicana, á la qual li donan impuls alguns dignes correligionaris, tals com els Srs. Martin, Rocabruna, Palma, Campamá, Gispert, Figueras y altres de abnegació probada y de conseqüencia inquebrantable.

No bastantli el local que ocupava en el carrer de Marqués del Duero, s' ha trasladat á un altre situat á l' altra banda del carrer, dotat de inmillorables condicións. Posseheix espayosas dependencias pera escolas, saló de lectura, café y saló de meetings y vetllades.

El dimars se celebrá la inauguració del mateix ab una vetllada política que 's vejé extraordinariament concorreguda, y en la qual hi prengueren part els Srs. Orobitg, Ardid, Layret, Marsá, Juli y Lerroux.

Ens falta espay pera donar un extracte dels discursos que pronunciaren, inspirats en punts de vista distints y en certa manera contradictoris. Res té de particular que en un partit com el republicá, que viu principalment de la controversia, 's dongui ab freqüencia el cas de que no tothom pensi de la mateixa manera. A la fí, el bon sentit s' imposa, y la disciplina prepondera.

Lo que s' ha d' evitar á tota costa es que la diferencia en la lleal manera de pensar, se traduheixi may en certas manifestacións irreflexivas de simpatía ó antipatía personal, que produhirían un gran dany al partit de Unió Republicana, y esterilisarían en certa manera els nobles esforsos dels que consagran tota la seva voluntat y dedican tot el seu entussiasme á la constitució y millorament

(c) Ministerio de Cultura 2005

de Centres tan importants com la *Fraternitat Republicana del Poble Sech.*

La primera virtut, entre 'ls republicans, ha de ser la tolerancia; els seus éxits depenen, en primer terme, de la seva conciencia y serenitat.

J.

CARTAS DE FORA

PREMIÁ DE MAR, *3 de juliol*

Com anunciarem tingué lloch en la tarde del diumenje prop-passat la colocació del retrato del insigne republicá autonomista D. Valentí Almirall en l' Associació Catalanista. Tant el Sr Canibell, que feu l' elogi de D. Valentí, com els Srs. Manel Folch, Guanyabens, Botey y Miquel Puig, que ajudaren al Sr. Canibell, llegint trossos escullits d' obras del Sr. Almirall, foren repetidament aplaudits per l' escullida concurrencia, composta no solzament de gent d' aquella costa de Llevant, sino també de moltas familias que d' aquí Barcelona hi anaren á fruir de tan profitosa festa pera 'ls ideals d' autonomía y Solidaritat catalana, ja preconisada pel Sr. Almirall, com se demostrá en alguns fragments que de las obras d' ell allí 's llegiren.

VILASSAR DE DALT, *26 de juny*

En aquest poble hi tením un subjecte que temps enrera era un dels més forts que teníam en el nostre comité republicá, fins s' hauría barallat ab qualsevol devot ó carlí. En un día d' eleccións, al anar á votar la candidatura republicana, va entregarla oberta. Y un de la mesa, li va dir:—Home, ¿qu' es extrany que vingueu ab la candidatura oberta? Y ell, li respongué:—Els homes que aném ab el cor á la má ho fem aixís.

Avuy, aquest home, es l' escombriaire del Centre Católich.

Y ara, nosaltres, preguntém:—Aquest es l' home que va ab el cor á la má? ¡Farsant!

SAMPEDOR, *24 de juny*

A la niuhada d' *esparvers* d' aquesta vila sembla que la professó 'ls va per dintre perque l' aligot vigatá no posa cap reparo en deixarlos sense *vessas*. Pero, homes de Deu ¿cóm sería possible organisar el coro de la cera, ni que per un parell de nous y mitja taronja canti la missa d' en Perossi? ¿Que no ho veuhen que son teixidors que las han de fer á vuitanta canas, y ¡pobrets! no 'ls deixan guanyar lo que costan els viatjes de recreo á Barcelona del nostre aixuga tinters y del home del ferro? No 'ls hi vinga d' una taronja, ó sino may podrían cridar ¡visca 'l Papa-Rey! com el día de la frarada.

Vamos, coristas ¿durará molt aixó de concorre á tots els actes ahont s' ataca descaradament els principis de llibertat, mentres la classe traballadora no es amparada per ningú, ni conta ab la corresponent Junta de Reformas socials?

Quína satisfacció pera l' Esquerra-llarch del Nort ¿oy?

VILASSAR DE MAR, *29 de juny*

Altra vegada ens veyém obligats, Sr. Director, á molestarlo per treure 'ls pellissots al sol del Xato de las barbas tristas.

Als últims del mes passat s' incendiá l' establiment de *La Constancia,* quedant á poch, reduhit á cendras, y, lo qu' és més sensible, s' asfixiá y rostí una tendra criatura de dos anys. Donchs, bé: com que l' incendi comensá á las quatre de la matinada, y al esmentat Xato se li en ganxan els llensols de tal manera que també es conegut pel nom del representant de l' òs, no comparegué al lloch de la catástrofe hasta tres horas després ó signi quan ja tot era inútil. Y no pará aquí la cosa, sino que encare mogué un escándol al campaner per haver tocat á foch malament.

Com que 'l pobre home volguér, replica me 'l tancá de cop dihentli que 'n sabía més qu' ell de tocar campanas, y aquest, convensut de la rahó que l' assistía, se 'n va anar sense tornarli contesta.

No cal dirli la broma que s' armá á pesar de lo trist del quadro. Era la gresca de tothom: els homes reyan per sota 'l nas; las donas se li reyan á la cara cada vegada que 'l veyan; la canalla l' arroixavan; las noyas li feyan unas badalossas que se sentían de un' hora lluny, y, per últim,

«...hasta els gossos el bordavan
quan el veyan pels carrers.»

¡Qu' és *trist* estar representats els vilassenchs per un Xato de las barbas *tristas!*

OLESA DE MONTSERRAT, *4 de juliol*

A cada pas que dona l' Ajuntament salta un nou embolich. En la sessió del 27 van presentarse tres comptes dels quals ningú 'n tenía noticia. El gelós regidor republicá Sr. Carrera manifestá sa extranyesa de que dits comptes no figuressin en el pressupost.

Item mes: ha tornat á treure 'l nas una multa de més de 11,000 pessetas, imposada al Ajuntament del Manco, y que, segons diuhen, si no la fan efectiva els regidors de llavoras, la exigirán als actuals. Afegeixis á n' aixó un altre compte del Sr. Torrents, arrreglada de comptes enredats, y deutes molts deutes, com el del últim ápat fet á ca 'n Milá... ¿Cóm té valor D. Baldiri de trepitjar la terra olesana.

En cambi 'l poble veu ab bons ulls al primer tinent d' arcalde Sr. Canals, convensut de la seva ignocencia, y veyent qu' en moltas cosas se posa á la rahó, espera que cumplirá ab justicia.

TARRAGONA, *2 de juliol*

Aquí va una proba de lo molt generosas que son las personas que voldrían l' *abolició* dels pobres *pobres*. Una senyora ha fet fer un vestit pera la Verge del Carme que hi ha en la iglesia dels frares carmelitas. ¿Volen dir que la Sra. Verge aceptará de bon grat aquest regalo, al recordarse que per aquí hi ha tanta miseria? Mes valdría qu' en lloch d' aquest gasto inútil,—puig que 'ls sants de fusta no tenen fret ni calor—s' ho hagués gastat la bona senyora en aliments pera 'ls pobres, que prou ho necessitan.

SECCIÓ LLIURE

Acció social y política

EL combatres ells ab ells els partits políticns, moltas vegadas, ho fan per sistema, y un dels atachs d' aquesta classe, que 'm fa més gracia es el suposar orientacións distintas entre 'ls socialistas espanyols organisats y 'ls dels altres paíssos. Tal proba d' ignorancia donada pels que de bona fé ho afirman se deu á una confusió en els procediments circunstancials. ¿Cóm pot haverhi diferencias de criteri, si la organisació del Partit Obrer es internacional, y reunits els representants en Congresos aixís formats prenen els acorts que simultáneament han de seguir els socialistas de tot el món? L' ansia d' emancipació humana está formada baix la base de la solidaritat de la classe proletaria universal y 'ls afiliats marxan, al unísson, guiats per un sol programa, aplegats sota una mateixa bandera, á batre á la burgesía que monopolisa las millors posicións en la batalla, amparada sempre en el sol polítich que més escalfa.

Pero no 's paran aquí y, de deducció en deducció extranya, gastan una lógica que n' hi ha per llogarhi cadiras. A n' ells no 'ls cab á la barretina el fet de que 'l Socialisme condemni la política convencional y malejadora, y sos partidaris procurin influir directament en las negociacións gubernamentals.

Y no obstant, res hi ha més posat en rahó. Se lluyta perque la lluyta es vida y perque es un principi de partit, sobre tot d' un dels de la vanguardia, com el socialista, que no viu més que d' acció, d' acció sempre y en tota forma. La imbécil *política de creuharse de brassos,* de qualsevol manera que 's produheixi, no té més que un nom: suicidi.

* * *

Un dels propósits de aplicació més inmediata que anima als socialistas de tot arreu es anar á la conquista del poder municipal. Pero no creguts de que tal conquista signifiqui la solució del problema social, no que sigui prou potenta per' acabar ab la lley del salari—última y ominosa forma d' esclavitut—puig aixó fora entregarse á la més perillosa de las ilusións.

No; la emancipació de la Societat pel traball lliure, qu' es de ordre nacional y internacional, s' esmuny forsosament de aquesta impotent organisació que se 'n diu municipi del instant present, dominat á la vegada per las necessitats económicas y per l' arbitraria política del Estat burgés y de sos agents.

Pero 'ls municipis no deixan de ser verdaderas escolas de administració que poden y deuhen preparar els cervells de obrers pera la missió essencial que 'ls correspón: la direcció dels grans serveys colectivistas de la societat de demá. Si 'l modo de ser dels municipis, actualment, ataca de soca y arrel la miseria y la servitut de la classe traballadora, els socialistas elegits tenen á la seva disposició, no obstant, tota una serie de milloras parcials, que 's refereixen á la infancia, la maternitat, la vellesa, la higiene dels obrers, y altras reformas de indiscutible benefici y protecció als humils.

Altra ventatja ofereixen els Concells municipals, —y convé no pérdreho de vista—y es que sent ells quins nudreixen ab sos vots el Senat, ells proporcionan, per continuació, el medi de penetrar en aquesta última ciutadela de la reacció capitalista pera destruhirla y desembrassar la vía de la democracia republicana y de la democracia socialista.

Cert es que l' instrument indispensable de la Revolució Social es que 'l Gobern, el poder central, passi á las mans de la classe proletaria; pero 'l camp municipal pot convertirse en magnífica esplanada de maniobras y exercicis per l' exércit socialista, que si no té forsas pera desahuciar al feudalisme industrial, agrícola y bancari, (modernas plagas socials), la té pera debilitarlo y ferli difícil gallejar sobre la propietat privada dels instruments de traball, á forsa de tendir á ferlos colectius municipalisant grans empresas d' explotacións individuals.

Molt se pot argumentar sobre aquest tema; pero ja m' hi extés massa. La tolerancia que imprimeix aquest periódich y la simpatía—á la que sincerament corresponch—ab que d' antich me honra 'l Director de LA CAMPANA DE GRACIA, fará que no siga aquesta la darrera vegada de poder comunicarme ab aquells de sos lectors que de la suhor del propi traball viuhen, y dirloshi, bé ó malament, pero ab noblesa, lo que entench els convé preocuparse ab preferencia.

N. BAS Y SOCÍAS.

L' Iglesia socialista

TOCH D' ATENCIÓ

ES molt convenient qu' en aquests días fassin tots els periódichs proletaris una forta campanya, un verdader toch d' alerta ab el lloable fí de que l' obrer no caigui en els terribles paranys que l' Iglesia extén pels barris pobres.

El clero posa en moviment tota la seva astucia pera recobrar las víctimas que ab tan fadigosa constancia havém pogut arrancar de sas grapas; tant es aixís, que de un quant temps ensá no hi ha parroquia de tercer ordre que no dongui conferencias socialistas per' obrers, que fan més mal qu' una pedregada.

L' Iglesia socialista!... ¿Volen contrasentit més pocavergonya?... Y no obstant, existeix, reforsat per una porció de centres místich-recreatius pera la classe obrera.

De poch en poch l' obscurantisme torna á extendrers per Catalunya ab una sagacitat tan gran que las esferas avansadas de la regió no se 'n adonan com caldría.

Vant minant, minant, y vindrá día que s' enrunará bona part de l' obra de llibertat que á preu de sanch aixecaren els nostres avis.

La revinguda de l' Iglesia es bon xich difícil de desfer: els nous predicadors eclesiástichs han trobat l' embocadura, y la propaganda, després de sufrir modificacións verament alarmants, se filtra per las fibras del poble com una corrent eléctrica que l' atrau pera utilisar la seva energía més tart.

Tinch ganas de dir que 'l clero ha recullit las armas ab que l' hem combatut. ¿Ens trobarém desarmats?... May de la vida, perque la rahó n' está forjant continuament; pero sí qu' es bó tenir sempre en compte que ab armas iguals es molt difícil guanyar, perque en aquests cassos la tradició, que té tan ascendent sobre l' home, decidiría de la sort del combat.

L' orientació moderna religiosa desde Lleó XIII ensá, va obertament á la conquista proletaria. Els richs no poden mantindre l' Iglesia per la rahó de que la vida contemporánea ha ensenyat als fills dels poderosos que, ben contat y debatut, lo millor es divertirse. Está clar que 'ls richs d' altre temps se divertían també; pero havém de reconeixer qu' avuy més que may, degut á la comoditat de las locomocións, l' alegría esdevé universal y no pas local; d' aquí que l' Iglesia 's trobi bon xich abandonada y que pressenti que la riquesa anant d' una banda á l' altra de món, se preocupi molt més del cel de la terra que del cel problemátich.

Per altra part, la Filosofía desfent la vella rondalla religiosa, ajuda poderosament á aquesta emancipació, y es del tot innegable qu' en las principals ciutats del món el Diner está inaugurant un paganisme gens simpátich á l' Iglesia católica.

Dos detalls principalíssims devém apuntar en aquests breus estudis, ja que 'l clero no es pas possible que 'l perdi d' ull y que crech son els principals motius pera que Roma 's preocupi en donar carácter socialista á son misticisme popular.

Els anuncío pera l' article próxim dihent de pas que 'l primer podría anomenarse *Comunisme capitalista al Nort d' América;* y 'l segón *Materialisme dels industrials europeus.* Deixo d' estudiar aquests dos punts pera tenir més espay y ferho ab el mirament que requereix la cosa.

L' Iglesia descubreix ab sa mirada d' aucellot de nit á la víctima per fosch que sigui y per lluny que 's trobi.

Cristo es un ideal que s' adapta á totas las combinacións, y aixís com al principi la religió pera ferse seva la conciencia dels esclaus, de las personas malaltissas y dels richs fastiguejats ó infelissos, cregué del cas vestirse miserablement de mansuetut, ben al revés dels sigles mitj-evals en que fortalescuda per la *noblesa* y pel dret de cuixa aparegué despótica cremant á tort y á dret, enllotada en sanch y empolaynada d' or y pedrería com els sacerdots babilónichs, ara que 'l poble va ascendint gracias al lliure pensament y á la República que l' aixecarán ben amunt, donant temps á las ideas fins á una esfera de superior cultura y tan prósper com llógich governament popular; ara, repeteixo, no dupta pas en formar un partit universal socialista católich, que si á Catalunya no ha prés l' importancia que desgraciadament ha conseguit en altres paíssos, es pera péndrela dintre de poch si no hi fem aquella resistencia y crua campanya qu' encomano.

Ara com ara es cert que hi seríam á temps. Ho han probat y segueixen probantho tot sense que trobin el resultat qu' esperavan. Han fundat revistas obreras que han mort perque 'ls richs s' han cansat de mantenirlas, segurament convensuts de que son objecte lluny de ser el de casar el Traball ab el Capital baix una benedicció divina, era 'l de ferse seu al poble pera disposar d' una amenassa constant contra l' or, una mena de *papu* que fermés el poder del país á las exigencias de l' Iglesia.

Es un somni descabellat, impossible pera algú; mes ells traballan ab una constancia qu' esparvera y d' un any á l' altre son molts els ilusos obrers que cauhen en el parany.

En assambleas, conferencias y sermóns han atacat la vida privada de las personalitats que figuran com apóstols de las ideas avansadas, com si la bonesa dels ideals se pogués evaluar per las qualitats íntimas de qui 'ls professa. Frescos estaríam si 'ns proposesim jutjarlos á tots ells, individuo per individuo!... De totas maneras las vellas calumnias han fet pas á novas infamias y valguentse sordament de la beneytería de moltas de las donas dels obrers colocadas entre 'l servey de las casas dels richs, ó bé visitadas per certas associacións benéficas, han lograt posar per totas las barriadas obreras sino taulas en que s' hi reparteixi pá y traball, unas telas tan invisibles, uns paranys tan amagadets, que molts hi caurían si no donguessim un bon crit d' alerta.

ESPATECH

REHABILITACIÓ

I

Es de nit; dalt d' un terrat
un gat hi está de parada;
espera á la seva aymada
per la cita que s' han dat.
No 's veu ningú pels carrers,
hi arriba y un gros xibarri
mouhen per tot aquell barri
ab *maus* tristos llastimers
que maltractan la moral
y la impietat fomentan
si son petits els que 'ls senten,
y si acás son grans, igual.

II

Sobre un sach, en un recó,
mitj cubreix als seus fillets
quíns ab el morro, inquiets,
ulls cluchs buscan el mugró.
Carinyosa, maternal,
ab la llengua á tots pentina
y per instint endavina
quan pateixen d' algún mal.
Y ¿quí será prou osat
per no perdoná, absolut,
si en la seva joventut
vá cometre algún pecat?

J. COSTA POMÉS

POCHS QUARTOS Y GRANS SERVEYS

A veuhen si n' es de rica la República Americana dels Estats Units! Riquesa individual y riquesa colectiva. Fortunas inmensas que fan fredat, y el tresor públich ben nutrit, vessant d' or, y al fí de cada exercici saldant el pressupost ab *superabit.* En algunas ocasións fins els ha alarmat la plétora de numerari acumulat en las caixas del gobern.

Ja veuhen si n' está de ben regida y gobernada la República Americana dels Estats Units! Ben regida sobre tot per l' insigne ciutadá que ocupa la Presidencia: Roosevelt, un home viril, curtit en las lluytas de la vida, dotat de una poderosa forsa de voluntat, y cooperador actiu com el qui més dels progressos de la seva patria. Bé es veritat que si 'ls *yankees* no tinguessin un bon President al davant de la República, d' ells sería la culpa, dada la facultat libérrima que tenen de nombrarlo.

* * *

Donchs bé: ab tot y la inmensa riquesa de aquella poderosa nació, y ab tot y els inestimables serveys que presta als seus conciutadans l' ilustre Roosevelt ¿no saben quán li donan de sou?

250 mil pessetas anuals y casa franca. Aixó y res més que aixó. ¿Veritat que 'ls hi surt barato? ¿Veritat que ab aquest sol detall s' explica 'l benestar de una nació calculista, y com á tal enemiga de gastar els seus cabals en pompas vanas?

Els *yankees* creuhen que si abonessin al President de la seva República sous iguals als que percibeixen las testas coronadas en las monarquías europeas, fácilment podrían envanirse y perdre 'l sentit de la realitat, en dany de la bona marxa dels negocis públichs. No com á soberans, sino com á traballadors, els eleigeixen, y es just que no com á soberans, sino com á traballadors, els paguin.

* * *

Pero Roosevelt, qu' es un home activíssim, y que tot sovint visita oficialment els diversos Estats de la República, s' ha trobat ab que no li sortían 'ls comptes, no bastantli 'ls 50 mil duros de la llista civil pera fer front á tots els gastos. Bé es veritat que podría aceptar els oferiments de las empresas de ferrocarrils, utilisant els trens especials que posan á la seva disposició; pero D. Teodoro, qu' es avants que tot home d' una integritat intatxable, rebutja aquest oferiment, pera estar en condicións de castigar els abusos de las companyías.

Ha preferit qu' en la Cámara de representants se demanés un aument de assignació de 25 mil duros, en concepte de gastos personals. ¿Creurían que la Cámara s' ha negat á concedirli?

Sí, senyors; s' hi ha negat resoltament. —Ab 50 mil duros y habitació en la Casa Blanca ja 'n té prou pera viure cómodament—ha dit Mr. William, jefe de la minoría.

Y s' ha retirat la demanda.

Pero avants va entaularse un petit diálech entre un partidari de concedir l' ampliació de sou y 'l citat Mr. William:

—¿Y quan un ex-president no ha pogut realisar economías, cóm s' ho ha de arreglar?—pregunta 'l primer.

Y Mr. William li respongué:

—Tal com s' ho arreglan els fusters, els manyans y 'ls mestres de casas, quan arriban á vells y no han pogut fer estalvis. Un President de República no es més que un funcionari del Estat.

* * *

¡Ditxosos els pobles que poden obrar aixís, no coneguent els resplandors dels tronos! Altres pobles els pagan aqueixos resplandors. Y no es lo pitjor lo que costan, sino lo qu' enlluhernan, cegan y fan anar la vida del Estat á las palpentas.

P. DEL O.

Un' altra bomba á Madrit

¡¡1,441 víctimas!!

ESGRACIADA Espanya!

Te dono el pesam, lector amich, si es que't precías de pacífich y de sensat.

Feya un mes just del atentat contra el rey. La calma y la serenitat tornavan á renéixer, y els esperits s' havían comensat á enfortir, quan vet'aquí que un altre crim monstruós ha vingut á omplirnos novament de dol y de indignació.

La tremenda y formidable explossió ha tingut lloch als peus mateixos del ministre de la Guerra. Y ben mirat ell se 'n té la culpa. Va oferir un miler de pessetas al millor *Canto á la Bandera* y li han respost ab una bomba.

Vegis si de tal no 's pot considerar la poesía premiada entre las 1,442 que 's presentaren á concurs. L' aparato infernal, del qual s' ha declarat autor el poeta zarsuelero Sinesio Delgado, comensa aixís:

«¡Salve, bandera de mi Patria, salve!»

Fíxathi bé, lector. *Salve, salve...* Aquest vers, pera ser el primer,

además de no ser prou musical
resulta clerical.

«y en alto siempre desafía el viento»

qu' es com si no desafiés á ningú, perque 'l vent no li ha de donar gayres *jornadas de gloria,* que diguessim.

«tal como en triunfo por la tierra toda»

¿Eh, quína dolsura, quína suavitat de vers?... Sembla que mengis flicandó ab castanyas ó que trepitjis grava.

«te llevaron indómitos guerreros»

Si aixó ho diu com á guerrero,... *pásese.* Com á poeta resulta alicantí. M' agradará sentir cantar aixó dels *indómitos* als noys d' estudi.

«Tú eres España, en las desdichas grande»

¡Alabat siga Alah! Ja hem arribat al pessimisme moro. Y vaya una novetat! Aquesta bonaventura ja 'ns l' havían dita totas las gitanas.

«y en tí palpita con latido eterno»

Si per cas lo etern será el palpitar, no el latido, ja que per aixó s' entén el continuat moviment del cor.

«el aliento inmortal de los soldados»

De modo que *el aliento palpita con latidos?* Ab quin metje de fama ho haurá consultat el Morral de aquesta nova bomba?

«que á tu sombra, adorándote, murieron.»

Adorándote... adorándote... Bé, d' aixó val més que no 'n parlém.

«Cubres el templo en que mi madre reza,»

Un altre vers misser. ¿Aixó es un cant á la bandera ó un sermó del pare Claret?

«las chozas de los míseros labriegos,»

¡Y dale con los esdrújulos

(c) Ministerio de Cultura 2005

El clám del país

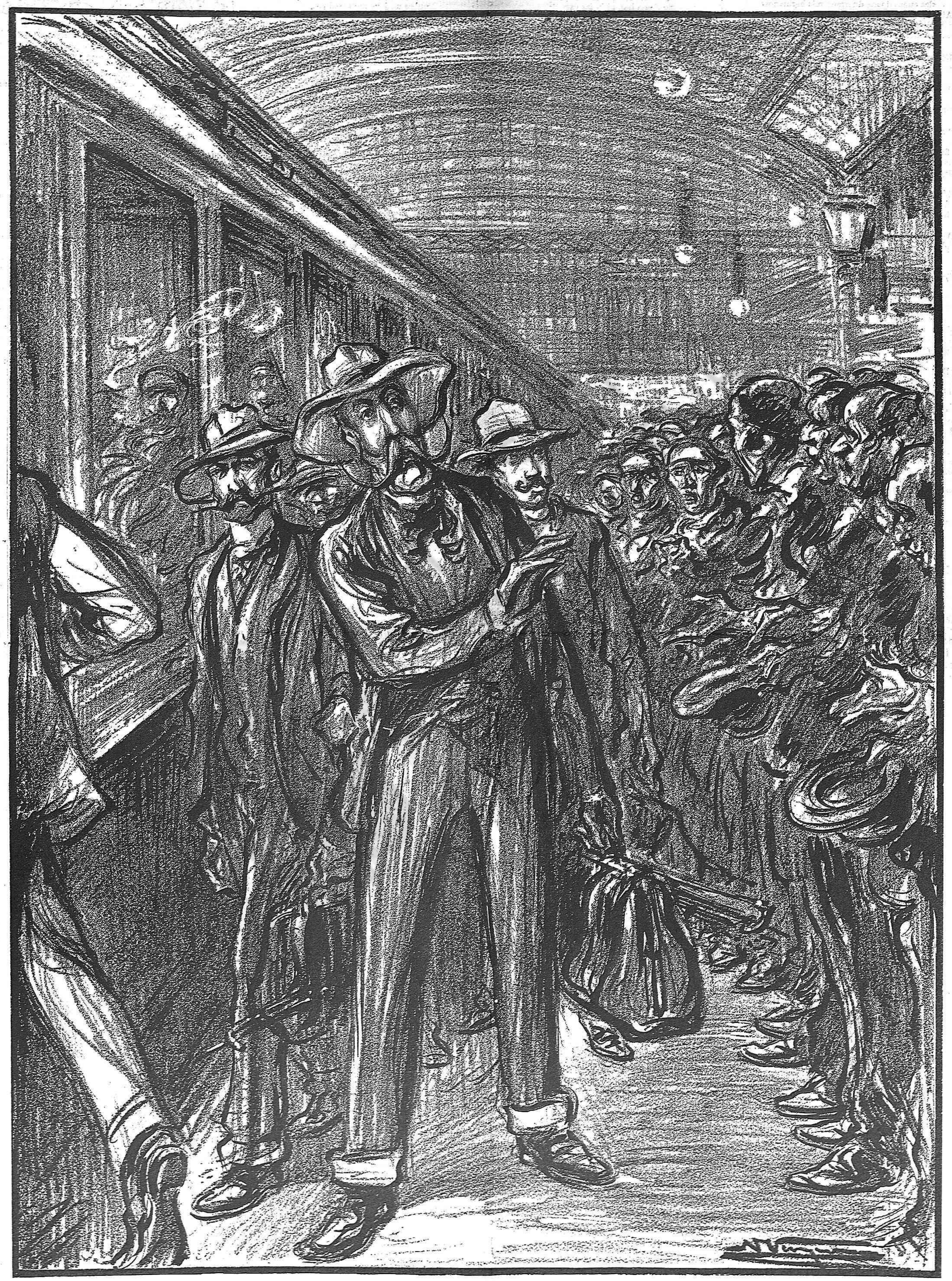

— Senyor Moret, ¿quín día comensará á recordarse de las necessitats de las classes productoras?
— Ara no estich per vosaltres; me 'n vaig á estiuhejar. Passeu per casa de 'n López Dominguez y expliqueuli á n' ell.

(c) Ministerio de Cultura 2005

que en otro tiempo el gran Délgado
decía que eran estúpidos.

«las cunas donde duermen mis hermanos»

Això es lo que 'ls pert, el dormir. Ademés, deuhen ser molt menuts aquests germans del vell D. Sinesio... Las personas grans no hi dormen en *cuna*.

«la tierra en que descansan mis abuelos.»

Benaventurats ells que no poden apreciar las bellesas del cant del seu net.

«Por eso eres sagrada. En torno tuyo,»

Això de trencar els versos ab un punt, tractantse de un himne que no n' admet, demostra la gran facilitat del poeta.

«á través del espacio y de los tiempos,»

Aquest endecasílab no 'm diu res. No 'm diu sino que van escritas ja tres estrofas y mitja, que á rahó de 200 pessetas cada una (qu' es al valor que s' han tassat) representan 700 pessetas guanyadas ben descansadament.

«el eco de las glorias españolas»

Això no es un vers; això es el títul de un senmanari de las aforas, prosaich y vulgar com «El Eco de las Aduanas» ó «El Eco de Castelltersol».

«vibra y retumba con marcial estruendo.»

Alsa, petit! Ja ha sortit la capsa dels trons. Pero en el fons, res: *mucho ruido y pocas nueces.*

«¡Salve bandera de mi Patria, salve!,
y en alto siempre desafía al viento»

Tornemhi. Mitja estrofa repetida. Cent pessetas més á la *bay!* Quín ingeni més maravellós. Això ja no es guanyárselas descansadament; això es robar á la descarada.

«manchada con el polvo de las tumbas,»

Poch avants ens ha dit que l' eco *retumba,* y ara ens surt ab las *tumbas*... ¿Ahont té las orellas aquest senyor *Sin seso?*

«teñida con la sangre de los muertos...»

¿Dels *muertos* no més?... ¿Y donchs, els *heridos* que no son de Deu? ¿Y la de aquells repatriats escolats per la dissentería?

. . . . . .

Confessa, lector: ¿es ó no es una bomba el tal himne?

Jo ho sento per las víctimas ignocents. Per las verdaderas 1,441 víctimas que han sigut carbassejadas. Pels 1,441 poetas infelissos que han demostrat una de aquestas dugas cosas: ó que 'ls seus cants á la bandera están molt millor que 'l premiat, y llavoras s' han de donar per miserable y vilment enganyats; ó que la bomba d' en Sinesio sobrepuja realment en mérit á las demés presentadas, y en aquest cas s' han de considerar uns solemnes bunyolers impotents, incapassos de cantar regularment lo que més s' ha de sentir y estimar, la Patria.

JOAQUIM AYMAMÍ

Hi ha avuy molta gent que 's creu qu' hem arribat ja al fí de la civilisació y que després de nosaltres el món pereixerá. Confesso que no sé veure en la Humanitat cap signo de defalliment. Sento parlar de decadencia, pero jo no hi crech. Tampoch crech que s' haji alcansat el punt més alt de la civilisació. Crech, al contrari, que la evolució de la Humanitat es extremadament lenta y que las diferencias que d' un sigle al altre se produheixen en las nostras costums son, ben consideradas, molt més petitas de lo que s' imagina.—*Anatoli France.*

¡SOM CATALANS!

Que va contra Catalunya
el gobern, se veu ben clar...
Ja fa molt temps que l' ataca
del modo més inhumá.
Primer atach: Garantías
suspesas, prop de mitj any
á causa d' unas fogueras
que tots n' hem sortit cremats.
Segón atach: La lley Osma;
perjudicial en alt grau
pels catalans interessos,
també pels no catalans.
Se m' assegura qu' es feta,
y crech qu' es ben veritat,
per colocar als burócratas
que á Madrit pateixen fam
perque traballar no volen,
no mes volen credencials...
Tercé atach: Els aranzels,
que donan un cop mortal
á l' industria catalana
y als principis comercials.
Quart atach: Jurisdicciónes;
qu' es una lley especial
per lliberal y demócrata,
tant... que 's diu l' implantarán
en sos respectius paíssos,
els amos turch y africans.
Quint atach: Portá á Figueras
els desgraciats habitants
de nostres presiris d' Africa.
¡Quina pensada més gran!
A mí 'm fa el mateix efecte
que al mitj d' un jardí gemat
hi vejés escombrarías...
La joya del Ampurdá
es pels bons, pels que traballan...
¡no pels que purgan pecats!
Sisé atach:... pero pleguém...
Ni 'ls japonesos trempats
van atacar tant als russos,
com Madrit ens vé atacant.
Jo no soch catalanista,
pero soch ben catalá.
Sempre he mirat ab reserva
als catalans exaltats;
pro 'ls goberns ab sa política
cada día 'ls van donant
la rahó... de sas campanyas.
El gobern sab lo que fá...
pro també ho sab Catalunya...
y fa... solidaritat.
Catalunya vol lleys amplias,
Catalunya vol traball,
Catalunya no vol guerra
sorda, vol sinceritat.
Apelará á tots els medis
com fan tots els pobles grans
per defensá 'ls interessos
de sa personalitat
si 'ls senyors que la marejan
no l' escoltan ni 'n fas cas.
El gobern, donchs, que rumihi
ja que cobra... 'ls disbarats
fins sentne ell el responsable.
Sápigan els d' allá á dalt
que Catalunya vol viure
dignament. ¡Som cataláns!

ANDRESITO

Els nostres conspícuos

D' un fulano que á las set els digués una cosa y á las vuyt jurés pública y solemnement que alló no ho ha dit, ¿qué 'n pensarían vostés?

Donchs... lo mateix penso jo de la majoría dels grans personatges qu' en l' actual moment histórích ocupan llochs preferents en la política espanyola.

En el seu diccionari hi ha tots els termes; tots, menos el vulgaríssim mot *formalitat.* De paraulas, en boca seva, tantas com vulguin: lo que no hi veurán may es *paraula.*

Va un periodista á casa de qualsevol eminencia de las que avuy se cotisan.

—¿Cóm está, senyor Gutiérrez?

—¡Psé!... Tirant. ¿Qué es lo que 'l porta per aquí?

—Jo, contant ab la seva amabilitat may desmentida, venía per ferli quatre preguntas.

—Si no son més que quatre!...

—¿Qué me 'n diu dels aranzels?

—Que 'l gobern no sab lo que 's pesca y que trobo molt extrany que 'l país, á horas d' ara, no haji ja penjat á tots els ministres de un á un.

—¡Agressiu está!

—No tant com aquests desventurats se mereixen.

—¿Y del programa de 'n Moret?

—¡No me 'n parli! ¡Qué infundiós y xafarder es aquest Segimón! ¿Sab quína es la meva opinió sobre 'l tal programa?... Que no hi ha en tot ell ni una sola paraula de veritat.

—Y de la disolució de las Corts, ¿qué n' opina?

—¡Qu' es impossible, home, impossible. ¿Cóm vol vosté anar á disoldre unas Corts que, com qui diu, tot just acaban de neixe?

—Perfectament. Gracias, en nom del periódich, per la honrada sinceritat ab que s' ha servit informarme y queda de vosté particularment reconegut son afectíssim y devot amich...—

L' endemá, com es natural, el diari del amich devot y afectíssim publica íntegra, sense faltarhi punt ni coma, la *interview* celebrada ab el senyor Gutiérrez...

¿Sí? Ara sabrá l' atrevit periodista lo qu' es bó.

L' *eminent* Gutiérrez suca incontinent la ploma y dirigintse á un diari amich seu, li diu:

Que tot lo que referent á la seva humil persona ha publicat el periódich tal, es una falsetat com una casa;

Qu' ell no coneix al periodista en qüestió ni hi ha parlat may en sa vida;

Qu' es, per lo tant, una invenció de mal género tot lo que 'l referit diari explica, atribuhintli á n' ell, tocant á la conveniencia de penjar als ministres y á si don Segimón es ó no es un xafarder;

Que no s' ha ocupat ni poch ni molt del problema de la disolució de las Corts,

Y qu' está completament dejú d' haver dit una paraula sobre el programa de 'n Moret.

Inútil es que 'l periódich desmentit sostingui l' endemá la exactitut de la relació publicada. Fort en la seva negativa, el personatge insisteix en tractar d' embustero al seu *interviewiadór,* y acaba per assegurar que 'l día que se li presenti un altre periodista el rebrá á puntadas de peu, ó á tiros, ó á canonadas.

Y com aquest conspícuo, tots. Ministres, jefes de partit, eminencias de segona ó de tercera fila, no n' hi ha cap que l' endemá d' haver dit tres paraulas seguidas no surti ab la cantarella de que d' aquellas tres paraulas, quatre lo menos son completament falsas.

—¿Té 'l decret firmat?—li preguntavan aquest día al inefable Moret.

—Ja ho crech que 'l tinch.

—¿Ens autorisa per dirho en lletras de motllo?

—Y fins en lletras de cambi, si volen.—

Descansant en la serietat del President, els diaris van publicar la nova... y al día següent va resultar que en Moret no havía dit tal cosa ni tenía de la firma del decret la més insignificant noticia.

Tres vegadas ha assegurat en Montero Ríos que la ruptura entre ell y 'l jefe del gobern era definitiva, y tres vegadas també ha fet dir en els diaris qu' ell no havía manifestat tal cosa.

En Vega Armijo un día sí y un altre nó afirma que per res del món aceptará una cartera, y un día nó y altre sí declara qu' está disposat á aceptarla si de debó li ofereixen.

Y visca la formalitat!

¡Ah!... Lo qu' es á un servidor, ja 'ls asseguro jo que això no ha de succehirme.

El día en que, per qualsevol circuntancia, 'm veji en la precisió—per gust no ho faré may—d' anar á *interviewar* á un conspícuo d' aquests que ara s' estilan, portaré ab mí, á fí y á efecte de que siguin testimonis de la conversa, un notari y un marmolista.

El notari, pera que aixequi acta de tot lo que 'l personatge 'm dirá; el marmolista, pera que ho grabi sobre pedra.

¡Son tan aviat esborradas las paraulas que únicament s' escriuhen en un full de paper!

FANTÁSTICH

Amohinat en Parés
pel negoci que portava,
l' altre día s' esclamava
que tenía 'l cap espés.
Y al sentirlo 'l senyor Lluch,
qu' es un jove molt trempat,
va respondre:—Es veritat...
al seu cap hi falta *such.*

—

—Disposi, senyor Fabrés,
si may vol alguna cosa.
—Lo mateix, senyora Rosa,
pot disposar si vol *res.*

EUDALT SALA

—

—¡A sa mullé insultá en Pí
y hasta li pegá!...
—¿Per qué?
—Perque bacallá al matí
per esmorsar li va fé...
y per diná...
—Igualment.
—Sí.
Pro el millor va sé al sopá...
sa muller, sempre tossuda
en darli el mateix menjá...
y ell... *¡tunyina!...*
—¿Y ella?
—Muda...
ella sempre *ba-callá.*

—

—¿Sab que fa cara d' edat?...
pro no s' ofengui, Sevé.
—¿Que no m' ofengui, diu?... bé;
pro quí fa cara *de dat*
me sembla, Pau, qu' es vosté.

J. MORET DE GRACIA

—

En Roca té bon cor,
y quan algú 's proposa
voler ferlo enfadar,
li diu:—Té cor de *roca.*

FELIÓNS PETIT

Sants fumadors

LLEGENDA ESPANYOLA

Velshi aquí que un día va elevarse una gran fumera en el cel... una fumera de tabaco qu' enterbolí la serenitat de aquellas elevadas y puras regións.

Era degut un cas tan extraordinari á que 'ls sants espanyols, sense avisar á ningú y com si obehissin á un mateix instint, varen encendre 'l cigarret.

Figúrinse las santas francesas, quína manera d' estossegar y fer muecas.

—Tant mateix aquests caballers—deyan—podían haver demanat permís, tal com s' efectúa á Fransa sempre que algú pretén fumar davant de una senyora.

Una d' ellas sigué, ab tal motiu, enviada á Sant Pere en calitat d' embaixadora, al objecte d' exposarli la falta de miraments que ab ellas tenían els sants espanyols y veure de posarhi remey.

Sant Pere, al escoltar las queixas de la santa missatjera, se 'n aná de dret á trobar als sants espanyols y 'ls hi dirigí algunas reconvencións.

—Haveu de pensar, ilustres sants,—els hi digué—qu' en el Paradís no hi sou vosaltres sols, y que no es pas convenient introduhirhi costums novas com no sigui á gust de tots. Per lo tant jo 'us suplico que deixeu de fumar. A las santas francesas el fum las molesta, y están ab molta rahó queixosas de la vostra conducta.

—¡Cóm s' entén!—exclamaren á coro 'ls sants espanyols.—¿No n' hi ha hagut prou de haverse mortificat tant á la terra, qu' encare se 'ns exigirá continuar fent penitencia en el Paradís? Això sí que tindría que veure!

La contestació tenía la seva lógica, y de moment Sant Pere no trobá res que replicarhi.

De més á més, un doctor de Salamanca qu' era allí, aprofitá la ocasió de demostrar per *atqui* y per *ergo* qu' existían catorze motius perentoris segons els quals no era possible baix cap concepte privarlos de fumar. Sant Pere no insistí més.

Mes quan se retirava tot pensatiu, buscant una solució, 's topá ab Sant Jaume.

—Veniu bé, ilustre Patró de las Espanyas. Els vostres sants espanyols m' están donant en aquest moment un verdader disgust que 'm té molt preocupat.

—¿De veras?... Tractantse d' ells no ho extranyo sino á mitjas... Y donchs ¿qué passa?

Sant Pere li relatá l' assumpto fil per randa.

—¿No més que això?—li digué Sant Jaume.—Ja deveu saber que á Espanya 'ls assumptos, siguin de la classe que 's vulgui, 's tractan de distinta manera qu' en qualsevol altra part. Aném al grá. ¿Voleu confiarme per un moment la clau del Paradís? Jo m' encarrego de arreglarho tot.

—Es tant gran la confiansa que tinch en vos, gloriós Sant Jaume, que no puch negarme á accedir á lo que preteneu. Aquí va la clau.

Sant Jaume, en el mateix instant vá obrir la porta, y enviá al defora á dos angelets que 's posaren á cridar ab veu ben forta:—*¿Quién va á los toros?... ¿Quién va á los toros?...*

Sentirho 'ls sants espanyols, que fins en el Paradís no passavan pera privarse de toros ni de cigarrets, y llansarse precipitadament fora de la porta, sigué obra de un instant.

Quan els tingué al defora, Sant Jaume, tancá la porta, y retornant la clau á Sant Pere, li digué:

—Ara ja sou amo de la situació.

Y, en efecte: quan els sants espanyols—que al sortir del Cel no trobaren mes que á dos angelets que 's caragolavan de riure—volgueren reingresar en el Paradís, Sant Pere 'ls hi posá las sevas condicións.

—No tinch cap inconvenient en obrirvos—els hi digué—pero es necessari prometre que no tornareu á fumar may mes.

¿Quín remey els hi quedava? Ho prometeren.

Y desde llavoras s' ha deixat de fumar en el Cel. Y fins hi ha un rétol que ho díu: «*Se prohibe fumar en el Paraíso*».

(De *La Nain janne.*)

La causa d' *El cantinero* que s' ha vist á Madrit, ha tingut tot l' aspecte de una remenada en el femer de las més abominables corrupcións.

¡Si n' ha sortit de bruticia! ¡Si se n' ha escampat de pestilencia!

Conxorxas íntimas entre personas que figuran en elevadas esferas ab tauls y presidaris: accións indignas realisadas per funcionaris y altres elements á qui l' Estat confía la vetlla de l' honra, de la moralitat y la seguretat dels ciutadans... *Chantages,* estafas, soborns y altres delictes.

Decididament aquesta Dinamarca podrida necessita ser purificada pel foch de la Revolució.

En Teodoro Baró vol fer la solidaritat no més que ab la Verge de Montserrat y ab Sant Jordi.

Y ab Sant Segimón Moret, D. Teodoro.

Sembla mentida que un home com vosté tan aficionat á concorre á las iglesias, no sápiga encare que en els altars els sants solen anar de tres en tres.

En Sagnier ha pres una afició desmedida á las atmetllas d' Arenys.

Apesar de ser conservador, ha declarat que si en Moret feya las eleccións, se passaría al partit lliberal.

Cabriolas completament inútils. Las atmetllas que pretén cruspirse ja las hi están elaborant els electors d' Arenys y lo qu' es aquesta vegada hi deixará las dents, perque no son de sucre: son de guix.

Al sortir en Maura de Madrit, van anarlo á despedir més de 500 conservadors de més ó menos categoría que esperan d' ell el sant manná.

Y un dels més entussiastas va exclamar:

—A ver: que disuelvan eso!

* * *

Al arribar en Maura á Barcelona, varen anarlo á esperar en el baixador del passeig de Gracia, tots els conservadors barcelonins que no arribavan á una dotzena.

Y es fama que la locomotora, que havía presenciat l' ovació de Madrit, va dir llansant un esbufech:

—Visto está: esto está disuelto.

Cassat al vol:

—No entench com fa ja tant temps que no 's parla de Revolució.

—Home, no sigui impacient, y pensi que lo primer es lo primer.

—¿Qué vol dir?

—Que avuy convé més que la mateixa Revolució fer la guerra á la Solidaritat catalana.

—Pero, ¿per ventura aquest moviment, per anar contra els goberns de la monarquía, no es essencialment revolucionari?

—Sí, senyor; pero hi ha revolucionaris que no admeten competencias.

Ara en Moret ha sortit ab que l' ajuntament de Figueras va demanar que s' instalés el presidi en el castell de San Fernando.

—Pero ¿quin ajuntament?—varen preguntarli.

Y ell respongué:—L' ajuntament de 1886.

* * *

En Moret no ha tingut en compte qu' en vint anys cambían las costums, las ideas y fins els homes de una població.

Per més qu' ell no cambihi may, y continuhi essent avuy el mateix gobernant lleuger y versátil de sempre.

¿No es ben singular que tenint tan poca memoria pera recordar avuy lo que ahir va prometre, ne tingui tanta per exhumar una petició formulada vint anys enrera?

Entre las bases adaptadas per la *Solidaritat andalusa,* segons *El Radical,* de Almería, s' hi conta la següent:

«Representación política elegida por el voto de la ciudadanía, y *ostentada solo por hijos de la región.*»

A un conegut meu, andalús per més senyas, que pretén ser diputat per Barcelona, després de llegirli aquesta base, li vaig preguntar:

—¿No sería millor que se 'n anés á Andalusía á veure si li donan l' acta que pretén? Perque, ja ho veu vosté mateix: si els andalusos ens ensenyan aquest camí, ¿qué hem de fer els catalans?

Pretén en Sagnier, diputat per la terra de las atmetllas grossas, que si s' han de celebrar novas eleccións, lluytin junts els monárquichs de tots els colors en aquells districtes ahont considerin segur ó probable el seu éxit.

Això es lo que han fet sempre. Pero ara no 'ls valdrá, perque com á partits políticks els monárquichs s' han acabat á Catalunya.

Per ells no hi ha més fórmula aritmética que la següent: $0 + 0 = 0$.

En el catolicisme se veuhen veritables monstruositats, com per exemple el celibat del clero. ¡Quántas desquisicións no s' han escrit sobre 'ls funestos resultats que produheix aquest atentat contra una de las lleys més imperiosas de la Naturalesa!

Un altre artifici: la reclusió voluntaria del Papa. A conseqüencia de viure reclós en el Vaticá, Pío X está sufrint un gran atach de albuminuria, que li pot costar la vida.

Essent el món tan ample y podent expansionarse, y essent l' expansió y el moviment un medi de aminorar els terribles efectes de aquella dolencia ¿no cometen un verdader *papicidi,* els que l' obligan á viure tancat en el Vaticá?

Vels'hi aquí una cosa molt xocant.

Els íntims d' en Moret, no li diuhen may D. Segismundo, sino D. Segis.

Li suprimeixen el *mundo.*

Fan molt bé si ab això volen indicar qu' es un home que no té *món* ó que ha perdut el *món* de vista.

(c) Ministerio de Cultura 2005

Segons llegeixo en un periódich, la gent política de Madrit á n' en Moret li han tret un nou motiu.
¿No saben cóm li diuhen?
La Tubau.
No está mal, si bé 'm sembla á mí que molt avants que la Tubau, el fracassat Moret se quedará sense contracta.

Encare que la gran majoría dels bisbes francesos volen viure en pau ab la República, en el Vaticá, segons sembla, predominan influencias encaminadas á ferlos renyir ab el gobern, succeheixi lo que succeheixi.
Al Vaticá deuhen considerar que per malament que vagin las cosas á Fransa, las espurnas no arribarán fins allí.

***

De totas maneras no deixa de ser molt xocant que 'ls que representan una religió de pau y resignació, aconsellin la discordia y la guerra.
Per aquest camí no será extrany que al millor día critiquin á Jesucrist, perque quan el portavan al Calvari, no s' hi va girar á plantofadas.

¡Quína sòrt!
Uns obrers de Mahó, traballant en uns terrenos, varen descubrir un tresor consistent en 80,000 duros en unsas de perruca.
Y naturalment, varen dir:—Ja que som nosaltres els qui las hem trobadas, nostras son.
Pero vingué el propietari y digué:—No, que son mevas, per serho els terrenos ahont las haveu trobadas.
Y un propietari, que feya poch que 'ls hi havía venut, comparegué alegant que ab la venta dels terrenos, las unsas no hi anavan compresas.

***

De tot lo qual n' ha sortit un plet dels més recargolats.
Per lo qual, repeteixo:—¡Quína sòrt!
Sòrt, no pels traballadors, ni pels propietaris litigants... Sòrt pels Tribunals de justicia que han de intervenir en la qüestió. Ab 80,000 duros entre mans, ¡bé se 'n poden fer de costas!

A Portugal s' acentúa cada día més el moviment republicá.
En las passadas eleccións lluytaren els nostres correligionaris ab una gran energía; pero sigueren víctimas de las tropelías oficials.
Foren tantas las indignitats comesas, que la nova Cámara al poch temps de constituhida, s' ha hagut de disoldre. Se diría que ha mort asfixiada per la seva propia corrupció.

***

Ara tindrán que efectuarse novas eleccións, y 'l partit republicá se disposa á llansars'hi de nou, ab la mateixa decisió, pero ab més perfecta organisació qu' en las passadas.
Al efecte ha celebrat una Assamblea en la qual s' ha consumat la unió de totas las fraccións republicanas, baix la direcció personal de 'n Bernardí Machado, qu' es el Salmerón portugués.
¿No indica tot aixó la gran facilitat ab que Espanya y Portugal se podrían entendre, si l' una y l' altra arribessin á determinadas solucións? Prou ample es el mantell de la República per abrigallar á dos nacións germanas, y ferne si convé una sola de gran y poderosa.

Un periodista de Madrit, Joseph Alarcón, expressa las sevas queixas contra 'l fiscal Sr. Mena en las següents paraulas:
«La prisión preventiva es instrumento de su saña, y se impone á los jueces para decretarla, proceda ó nó.
»Al que suscribe le arrancó de su taller hace cuatro meses; le arrastró hasta la cárcel por supuesto delito de lesa magestad sin admitirle fianza de ninguna clase, y al llegar el sumario á la vistilla se ha sobreseído el proceso por falta de fundamento para una acusación seria.
»¿No es verdaderamente grave el atropello de que he sido víctima? ¿Cómo recobro del Sr. Mena la indemnización que me debe por los tormentos infligidos á mi persona y el hambre á que ha sido durante cuatro meses condenada mi desgraciada familia?»

***

Aquestas justas consideracións son aplicables á un sens fí de cassos que ocorren á Espanya y dels quals ne son víctimas principalment els traballadors y 'ls periodistas.
Es molt cómodo sostenir una llarga presó preventiva contra determinats individuos, quan aixó se pot fer sense contraure la més mínima responsabilitat.
Estableixis aquesta de una manera formal y cessarán tots els abusos. Una lley en aquest sentit es lo que hauría de recabar á tota costa l' opinió pública amant de la justicia.

Al veure del teu barret
la maravellosa cinta,
vaig pensar:—¡Vés hónt dimoni
se porta ara el patriotisme!

*

¡Quína gracia quan peroras
parlant d' aixafá á tot Deu!
Me fas l' efecte d' un bombo:
soroll, soroll... y res més.

*

Creume, compra un quartá d' oli
y ómplan la llantia á curull:
á la teva pobra estrella
se li está acabant la llum.

*

A més dels deu manaments,
n' hi ha un altre que tú no 'l sabs:
escóltal y prenne nota:
El onceno, no estorbar.

*

Al Teatro Popular
s' hi está ensajant aquest drama:
La codicia rompe el saco
ó toma la puerta ¡y anda!

*

En Canalejas espera...
¿Qué diable deu esperar?
Segons quína cosa sigui,
val més qu' esperi sentat.

*

Bé, noy, bé; tú ves corrent
per aquestas carreteras:
tant va l' *auto* á la font, ¿sabs?...
crech que ja 'm deurás entendre.

*

De la Granja en Moret torna,
á la Granja en Maura va;
si en el camino se encuentran,
¡quín tip de riure 's farán!

*

El programa del Gobern
sembla que está escrit ab mangre:
es alló que 'l ditxo diu:
A mal Cristo, mucha sangre.

*

Ahir vas dirme que avuy,
avuy me dius que demá...
¡Ditxosa *disolució!*...
¡Bé 't costa de treure 'l nas!

*

Per rich, en Girona pobre;
per alegre, el poble inglés;
per netas, las carboneras;
per radical, en Moret.

*

El Gobern ens vol dar drets,
ens vol dar més llibertats,
ens vol dar...
—¡Basta! No 't cansis:
ja 'ns els darás tots plegats.

*

¿Se disolen? ¿No 's disolen?
Convé aclarir la xarada,
perque ab aquest dupte al cos,
sufrim ¡oh! una cosa bárbara.

*

Me deya ahí un vell polítich,
á la porta del Congrés:
—¡Ay! ¡Qué 'n tardará de días
á torná á aná aquest safreig!

*

Va arribá ab el nas tapat
y fent uns ascos tremendos.
—¿D' hónt vens?
—¡Ex!... Vinch de sentir
la causa del *Cantinero.*

*

A casa dels Aranzels:
—¿Vosté es catalá? Donchs fora!
¿Es extranger? Passi, passi...
¿Desitjava alguna cosa?

*

Moret, ab tot y qu' ets calvo,
t' ho haig de dir tal com ho crech,
se 'm figura que fa días
que t' están prenent el pél.

L. WAT

Nota gironina

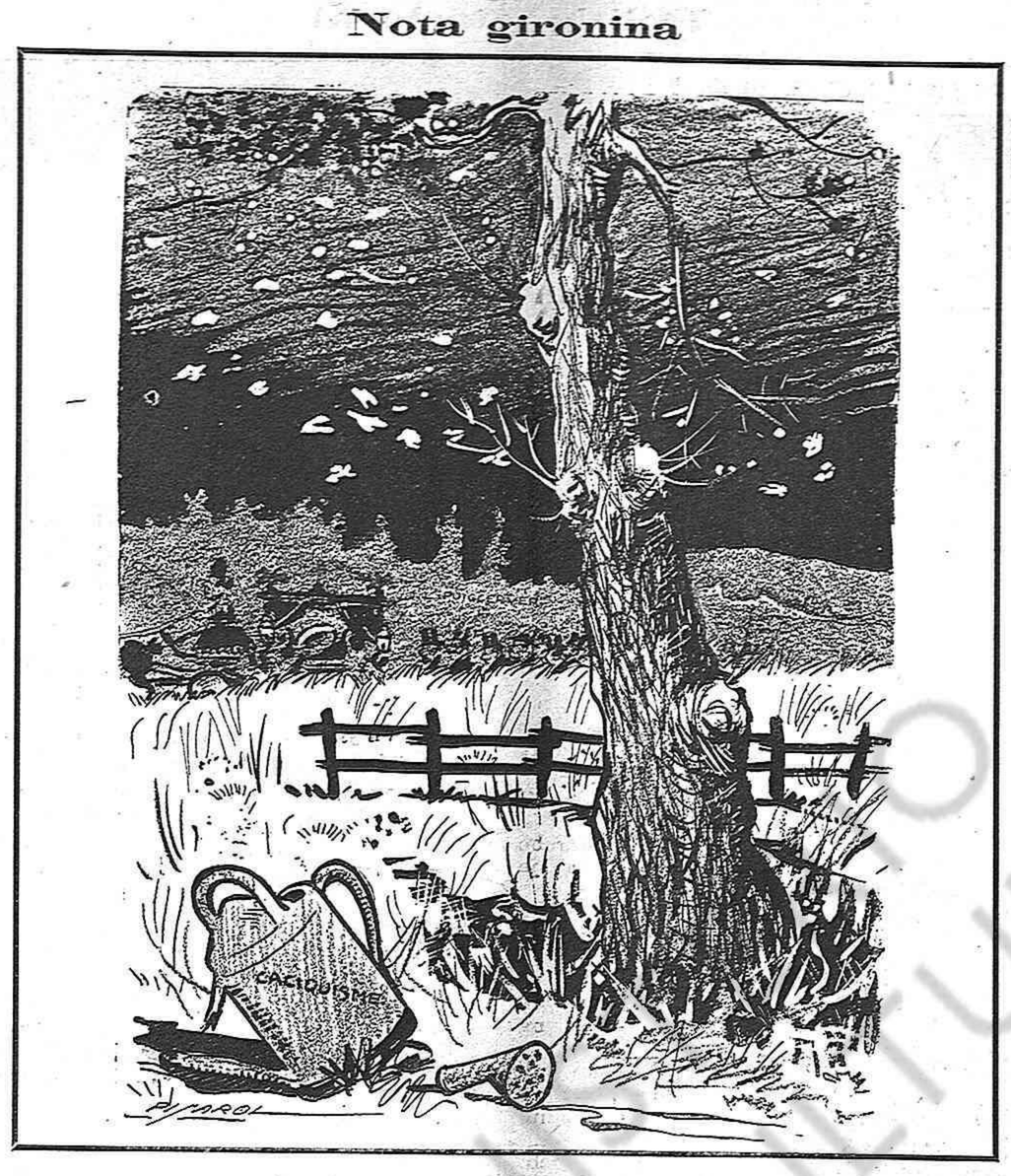

Y mentres el mort anava
al seu darré allotjament,
el pobre *roure* exclamava:
—¡Ja he fet á tots! ¡Ja estich llest!

Ex-ministre de Marina

—¿Cóm es que no ha vingut per mar, senyor Cobian?
—Perque sé massa bé lo que son els nostres barcos.

En un Círcul Militar:
—La meva manera de veure m' obliga á abandonar las filas del exércit.
—¿Y aixó? ¿Es anti-militarista?
—No, senyor: soch míope.

—¿Es cert que t' has casat?
—Sí, noy.
—¿Y ab quí?
—Ab una viuda.
—¿Y ets felís?
—Felicíssim. Figurat que hasta he tingut la sort de que 'm vingui bé la roba del primer marit.

—¿Qu' és lo primer que ha de ferse per obtenir el perdó dels pecats?—pregunta el confés á una penitent modelo d' hermosura.
A lo qual ella li respón molt fresca:
—Lo primer de tot... es pecar.

Deya un tractant de bestiar:
—Jo m' empenyo á coneixer l' edat de un animal sens més que mirarli las dents.
Un que l' escoltava li digué:
—Donchs el día que 't vingui bé t' arribas á casa á veure si descubreixes els anys justos de la meva sogra, cosa que jo may he pogut esbrinar.
—Y ja me las voldrá ensenyar las dents?
—No cal; al vespre quan se fiqui al llit li coparé la dentadura: la porta postissa.

Un senyor de Barcelona desitja llogar pera passar l' estiu una caseta á fora, degudament amoblada.
Després de seguirla y resseguirla, diu el barceloní:
—Dispensi que li digui: no m' acaba de agradar... no té vistas.
—No se l' ha mirada prou bé: aquí sobre 'l vetllador hi ha quatre tomos de Port-folios. Fulleji'ls y veurá que de vistas n' hi ha á centas!

Parla una horisontal de una seva amiga, ponderant lo bé que 's guanya la vida.
—Figúra't si 'n té de feyna la Pauleta, que cada quinze días s' ha de fer refer els matalassos.

Una senyora pren al seu servey una nova criada.
—Li adverteixo—li diu avants de aceptarla definitivament—que jo dispenso moltas cosas; pero que n' hi ha una que no la puch sufrir: y es aquesta las contradicciónes.
La criada molt tranquila:
—Lo mateix me passa á mí, senyora: me reventa que 'm contradiguin. Per lo tant, sent vosté y una servidora de la mateixa manera de pensar, ja veig que 'ns entendrém.

Un jugador de tresillo emprén un viatje per la línea férrea de Martorell.
Tot de una 'l tren s' atura á una estació y sent una veu que diu:
—Molins de Rey, un minuto!
Y 'l jugador maquinalment, exclama:
—Un Rey? Fallo!

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1.ª XARADA—*To-ma-sa.*
2.ª TARJETA.—*Clara Sol.*
3.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Fustería.*
4.ª CONVERSA.—*Estofat.*
5.ª GEROGLÍFICH.—*Per vicaris las parroquias.*

Han endavinat totas ó part de las solucións corresponents al número anterior, els caballers: J. Solá, F. Cid, A. Mendis (Musclus), P. Juvinyá de Olot, Oñavi Epi, Comte de la Verola, Y. Mariné, Hereu Artiller, Tres calandris de Masnou, Pau de las Calsas Curtas, Arcadi Guasch, Un bon catalá, Lázaro y Teca, Un Brincayre, J. Colet, R. Macayt, Reig Estofat, J. Fages Canals, Sisquet del Perche, J. Mitjans, J. Pujulá Rius, J. Pujulá Oller, Joan Dorumá y Miquel Roca.

XARADA

Voltat per róurers y alsinas,
al peu mateix d' una riera,
hi ha un *hu-dos* ja bastant rónech
de parets plenas d' esquerdas.
En eix *hu-dos,* d' uns setse anys
hi viu hermosa donzella,
de quí n' está enamorat
un molt aixerit pöeta.
Aquest, ab la *dugas-quarta*
á las mans molts jorns al vespre
se 'n va á casa de sa aymada
y *dos* canta cansonetas.
Mes, ho fa ab tan poca sombra
que 'l *prima-segón-tercera*
al sentirlo, desseguida
queda adormit com un enza.
Y igual fa, per 'xó, també
la *tot;*... y 'n volen de gresca
un cop ja están adormits
com un sochs, els pares d' ella?...
Llavors sí que, ab dolsa veu
canta l' aixerit poeta,
y ab la armoniosa *dos-quarta-dos* toca bonicas pessas!...
Mes si algún jorn, l' *hu-segona-*

(c) Ministerio de Cultura 2005

Politiqueta local

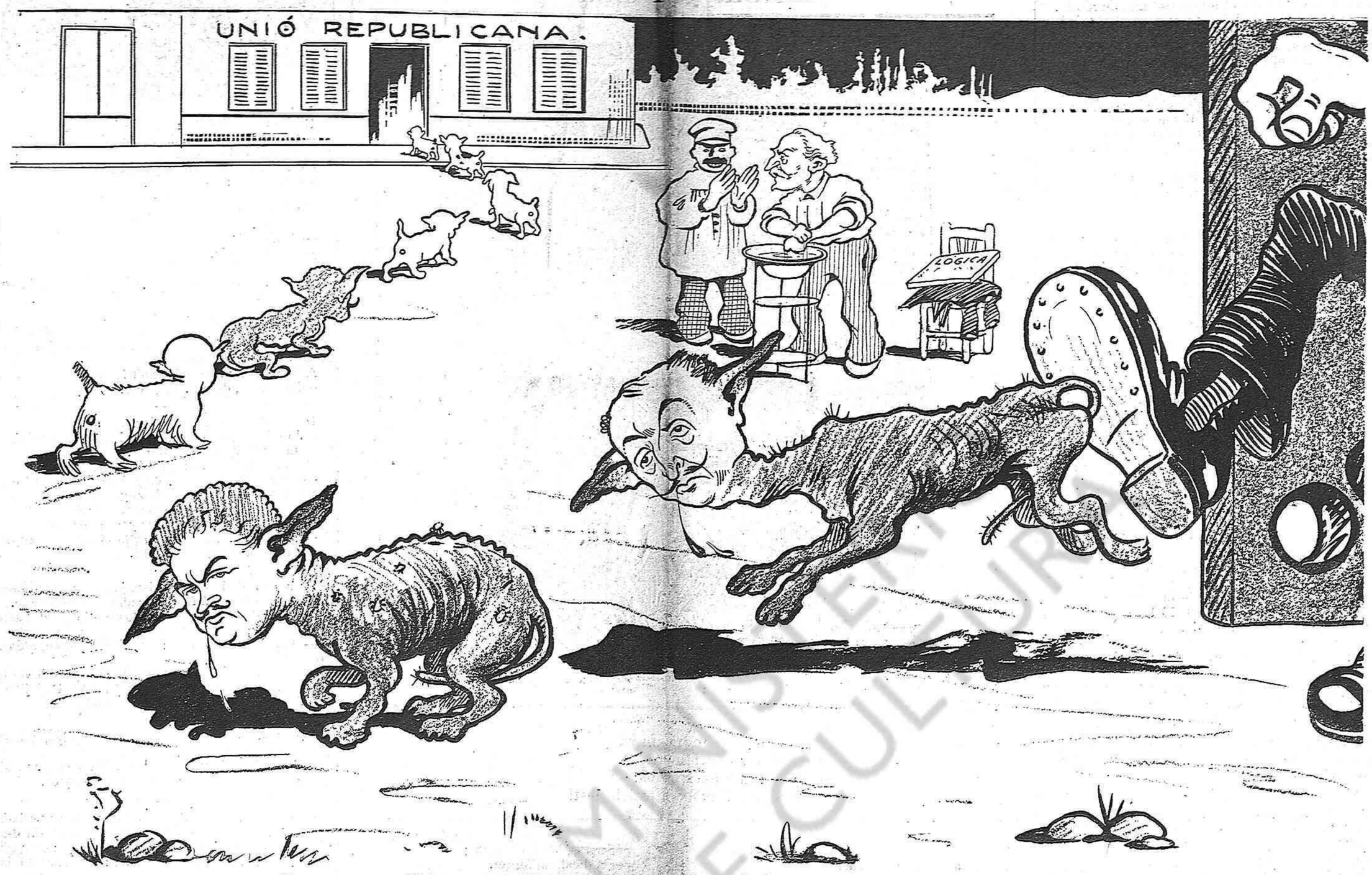

EL DEL PEU:—¡Hala, á cumplir ab la vostra obligació! Allá á pertorbar, que per aixó us tinch.

La veu del mestre

—Noys, no us en fiheu d' aquest mano; va per fervos un timo. Aixó que us ensenya es un cartutxo de perdigons.

tres, per desgracia 's desperta,
y troba que 'l trovador
toca ó canta alguna pessa
que á n' ell no *segona* xoca,
malhumorat, sens planyensa,
me li clava una pallissa
que fet un pebrot 'l deixa!...

ARROSSAIRE VILAFRANQUÍ

MUDANSA

Desde que la Monserrat
va ferse *tot*, que fa un mes,
diu que está molt aburrida
la pobre, y no *total* res.

UN DELS ÁPATS Y LLETRAS

CONVERSA

—Ahí vaig trobar la Pepeta que portava un llesamí que l havía comprat á la Rambla.
Jo li vaig dir:—¿A quí el vols regalar?
Y 'm va respondre:—Al meu germá.
—¿Quin?
—El que ja t' he dit primer.

JOSEPH LLIGADES

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7.—Nom de home en diminutiu.
3 2 5 6 7 2.—Objecte de viatje.
7 6 1 5 2.—Nom de dona.
1 2 3 2.—Part de la persona.
3 4 5.—Número.
5 2.—Nota musical.
7.—Consonant.
3 2.—Part de la persona.
7 4 2.—Parentíu.
7 4 5 2.—Beguda medicinal.
5 5 4 3 2.—Ferramenta.
1 2 3 6 5 5.—Animal.
1 2 3 6 5 4 2.—Una flor.

¡. . . . . .!

GEROGLÍFICH

×
MA
I
LO LO
MA
ER ER

J. B.

Caballers: J. Faiges Canals, Comte de la Verola, F. Cid, J. Serra, S. del Castillo, A. V. C., T. T., E. Bofill, y Un mossega: *De lo que 'ns envían, no se 'n pot aprofitar res.*

Caballers: J. Pujol, Cunill, Xapú Dopor, A. Roca C., M. Garriga, J. M.ª Calverol, Pau de las Calsas Curtas, Tres calandris de Masnou, E. Reig (a) Pinatell, Paborde del Apartament, Salvador Delmont y Arcadi Guasch: *Veurém de aprofitar alguna cosa.*

Caballer: Un de la Espolla: La seva carta es molt xocant. Se repeteix amich nostre y no posa la firma.—S. Roig Ribas: La seva composició revela bonas disposicións; pero es incorrecta.—Un íntimo de Verdaguer: Li agrahím els datos; pero algú se 'n hauría de fer responsable.—Republicans y catalanistas reconsagrats: ¿Y quí firma?—A. Vergés: Poch tindrá que agrahirli la minyona á la que dedica 'ls seus versos. Jo d' ella no li miraría may més la cara.—J. Gual y Nogués: Quan torni á fer versos, agafi 'l metro.—E. S. (Ulldemolins): No l' acabém d' entendre.—Genaro Conquistadors: ¡Qué 'n fará pocas de conquistas ab articles com el que 'ns envía!—Just Jutje Jutjes: ¿Cóm s' atreveix á parlar d' anónims? ¿Qué te mes un anónim que un pseudónim?—M. G. (Abrera): Si no s' explica més clar, es difícil que l' entenguém.—M. S. (Perafort): No 'ns es possible insertar la carta, per evitar polémicas intempestivas. Lo únich que podém fer es tenirho en compte pera lo successiu.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch Lorilleux y Cª

(c) Ministerio de Cultura 2005